Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI. štev. 138. V Ljubljani, v ponedeljek 18. junija 1928. Cena Din 1'—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petit vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.
«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knaflova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Borba za nettunske konvencije

S predložitvijo nettunskih konvencij se je napetost med vlado in opozicijo znova poostrila. — Ratifikacija konvencij je pogoj za londonsko posojilo. — V nervoznem pričakovanju debate v Narodni skupščini.

— **Beograd,** 18. junija. Vest, da je zunanji minister v soboto popoldne nepričakovano predložil nettunske konvencije Narodni skupščini v ratifikacijo, je izzvala v vseh političnih krogih živahne komentarje. Vlada je glede na odpor opozicije še pred dnevi izjavljala, da bo poprej predložen zakon o ureditvi agrarnih odnošajev v Dalmaciji in o ureditvi odnošajev dvolastnikov ob meji, ker so ta vprašanja v neposredni zvezi z nettunskimi konvencijami. **Predložitev nettunskih konvencij pred najetjem posojila in odobritvijo tozadevnega zakona s strani Narodne skupščine pa je še bolj utrdila domnevo, da je ratifikacija nettunskih konvencij eden glavnih pogojev za dovolitev londonskega posojila, dasiravno je vlada to doslej dosledno tajila.**

V opozicijonalnih krogih naglašajo, da je situacija s tem mnogo bolj razčiščena. G. Pribičević je na včerajšnjem shodu KDK v Somboru naglasil, **da je vlada s tem pokazala, da noče pomirjenja z opozicijo. Pogajanja, ki so pričela na zadnjem sestanku šefov parlamentarnih skupin, so s tem več ali manj razbita, ker smatra opozicija, da je vlada pričela ta pogajanja samo zato, da bi na javnost napravila vtis, kakor da je opozicija opustila odpor proti konvencijam ter pristala na njih ratifikacijo.** V vrstah opozicije so danes naglašali, da bo KDK sedaj svojo borbo proti vladi še poostrila.

Tudi vladni krogi z veliko nervoznostjo gledajo na nadaljni razvoj dogodkov. Zavedajo se, da je ta korak vlade, ko je že izgledalo, da bo po prizadevanju zmernejših elementov prišlo do pomirljivejše situacije med vlado in opozicijo, položaj preko noči poslabšal in da je **računati z zelo burnim potekom ratifikacijske debate.**

Včeraj so v radikalskih in demokratskih krogih ves dan razpravljali o situaciji in o pripravah za debato o nettunskih konvencijah. V obeh vladnih strankah priznavajo, da je postala današnja seja šefov parlamentarnih skupin, na kateri bi morale vladne stranke odgovoriti na zahteve opozicije, od katerih sprejema odn. odklonitve je odvisno, ali bo opozicija opustila nadaljno obstrukcijo v Narodni skupščini ali ne, postala več ali manj brezpredmetna, **ker v takšni situaciji ni niti misliti na to, da bi prišlo do sporazuma.**

V demokratskem klubu se je vršila dolgotrajna konferenca demokratskih ministrov s prvaki stranke. Zatrjuje se, da med marinkovičevci in davidovičevci ni prišlo do sporazuma glede nadaljne taktike proti opoziciji. **Davidović je za to, da vlada nastopi proti opoziciji z najostrejšimi ukrepi, dočim se zavzemajo marinkovičevci za zmernejšo taktiko naglašajoč, da je po sprejemu nettunskih konvencij in najetju posojila padec sedanje vlade neizbežen in da mora priti do nove kombinacije, v kateri bo igrala KDK važno vlogo.**

Po tej konferenci sta se sestala tudi **Vukičević in Davidović.** Iz njune okolice se doznava, da sta razpravljala o tem, ali bi ne kazalo, **da vložijo vladne stranke proti gg. Pribičeviću in Radiću obtožbe kot bivšima ministroma, da bi ju vsaj za čas razprave o nettunskih konvencijah odstranili iz Narodne skupščine** ter na ta način začasno ustavili akcijo opozicije.

Po zatrdilu iz vladnih krogov bo besedilo nettunskih konvencij danes razdeljeno poslancem. Na dnevni red pa pridejo takoj po zaključku razprave o obtožbi proti bivšemu pravosodnemu ministru dr. Subotiću. Ker je za to debato prijavljenih še nad 30 govornikov, a radi obstrukcije opozicije govorita vsak dan samo po dva, bi se debata zelo zavlekla. Zato nameravajo vladne stranke predlagati, naj se debata o obtožbi proti dr. Subotiću zaključi, da bi prišle nettunske konvencije čim prej na vrsto, ker se naglaša, **da mora biti debata zaključena in konvencije sprejete najkasneje do 28. t. m.**

Zopet vihar v Narodni skupščini

Slabi izgledi za sporazum med vladno večino in opozicijo. — Ministri briskirajo parlament. — Prerekanje in razbijanje. — Seja prekinjena.

— **Beograd,** 18. junija. Današnja seja Narodne skupščine je bila zopet precej viharna in niti najmanj ne kaže, da bi prišlo med vladno večino in opozicijo do pomirejnja. Seja je pričela namesto ob 9. šele ob pol 11., kar je izzvalo pri opoziciji že takoj od začetka viharne proteste. Posl. Voja Lazić je pozdravil dr. Hrasnico, ki je predsedoval današnji seji, ko je šele ob pol 11. prišel v skupščino, z besedami:

— Ali ste pozabili, da je seja sklicana za 9. uro? Sedaj je že pol 11. Če nimate ure, vam jo kupimo mi.

Ko je posl. Bedjanić prečital zapisnik, je zahteval besedo posl. Pucelj, ki je stavil k zapisniku razne opombe in zahteval več korektur. Spupščinski tajnik je njegove zahteve odklonil, radi česar je prišlo med vladno večino in opozicijo do ostrega prerekanja, zlasti še, ker predsedujoči ni odredil glasovanja. Končno je vladna večina sprejela tolmačenje predsedstva.

Posl. Kosanović je zahteval, naj se v zapisniku ugotovi, da je posl. Vilder na zadnji seji protestiral proti postopanju ministrskih uradnikov napram poslancem. Tajnik se je izgovarjal, da ne more sprejeti v zapisnik dobesedno vseh izjav poslancev, da pa so zabeležene v stenografskem zapisniku.

Za njim je govoril g. Stepan Radič, ki je uvodoma grajal postopanje predsednika, da vrši prozivke tako, da ima vlada vedno dovolj časa, da z ministrskimi avtomobili poišče poslance po mestu in jih privede h glasovanju. Naglašal pa je, da se bo tudi skupščinsko predsedstvo kmalu lahko preselilo v skupščinski bufet, kjer že vladna večina navadno zbrana v tem prostoru namesto v skupščinski dvorani. Radikali so začeli proti temu protestirati, na kar je nastalo splošno prerekanje.

Stepan Radič jim je zaklical: Le nadaljujte tako! Tako so delali tudi v Angliji in je iz tega nastala Irska. V Avstriji so na ta način ustvarili Češkoslovaško, na Madžarskem pa srbsko - hrvatsko koalicijo, brez katere bi nikdar ne bilo naše države. Končno zahteva Radič, naj se za skupščinske tajnike izvolijo izkušeni parlamentarci, ne pa novinci.

Posl. Pasarić je zahteval, naj se prepis zapisnika redno dostavlja vsem poslancem, kar pa je vladna večina odklonila.

Posl. Drljević je govoril o kršitvi poslovnika ter kritiziral postopanje predsednika, ki kaznuje le opozicijonalce, nikdar pa noče videti vladnih poslancev, ki se največkrat pregreše.

Nato je zahteval besedo še posl. Pucelj, vendar pa mu jo je predsednik odklonil. Opozicija je proti temu ogorčeno protestirala. V dvorani je nastalo strahovito prerekanje. Poslanca Pucelj in Pribičević sta planila k predsedniški mizi in zahtevala od predsednika, naj se drži poslovnika. Na poziv tajnika je vladna večina vstala s sedežev, na kar je predsednik proglasil, da je zahteva posl. Puclja, da dobi besedo, odklonjena, in odredil prehod na dnevni red. Radi neprestanega prerekanja in razbijanja po klopeh pa so ga slišali samo stenografi. Predsednik si končno ni znal pomagati drugače, nego da je ob 12. v največjem nemiru in neredu sejo prekinil in napovedal nadaljevanje popoldne ob 5.

Vladni „protikorupcijski" zakonski načrt

Vladne stranke so vložile načrt zakona po načelu: «male tatove je treba obesiti, velike pa ščititi».

Beograd, 3. junija. Davidovićevi demokrati so skupno z nekaterimi poslanci ostalih vladnih strank vložili pri predsedstvu Narodne skupščine predlog zakona proti korupciji. V političnih krogih je izzval ta korak Davidovićevih demokratov živahne komentarje. O zakonu proti korupciji se je v demokratskih krogih svoječasno, ko Davidović še ni sklenil pakta z Vukičevićem in je vodil proti radikalom ostro opozicijo, mnogo govorilo. Po Davidovićevi kapitulaciji pa je zopet vse utihnilo. Šele sedaj, ko je opozicija o priliki obstrukcije v Narodni skupščini dan za dnevom navajala razne korupcijske afere in ko je s prstom pokazala na demokrate, da niso nič boljši, ko s svojim zavezništvom z radikali ščitijo največje korupcijoniste, so davidovićevci na hitro roko izdelali ta načrt in ga sedal vložili. Že načrt sam pa dokazuje, da je glavni namen tega zakona, nasuti javnosti peska v oči in da že v naprej opraviči glasovanje demokratov ob zaključku debate proti bivšemu pravosodnemu ministru dr. Subotiću. **Značilno je, da je načrt naperjen zgoli proti malemu uradniku, dočim izvzema ministre in narodne poslance ter predvideva celo kazen za onega, ki bi v dobri nameri obtožil ministra ali narodnega poslanca korupcije.**

Zakon je razdeljen v tri poglavja. Prvo poglavje govori o dejanjih, na katera se nanaša zakon, to je zloraba uradne oblasti, sprejemanje podkupnine, podkupovanje in poneverba. Drugo poglavje govori o kazenskem postopanju. **Za področje Slovenije je pristojno po tem zakonu višje deželno sodišče v Ljubljani.** Preiskovalne sodnike za preiskave o tem zakonu predlagajo prvostopna sodišča preko apelacijskega sodišča ministru pravde, ki jih nato po potrebi dodeli po tem zakonu kompetentnim sodiščem, pri katerih se ustanovi posebni sodniški svet, ki nadzira poslovanje preiskovalnega sodnika. Državne pravdnike imenuje minister pravde iz vrst sodnikov kompetentnih sodišč. Državne in samoupravne oblasti so dolžne staviti državnemu pravdniku na razpolago vse zahtevane spise.

Prijave o kaznjivih dejanjih lahko vlagajo pri državnem pravdništvu državne oblasti in zasebniki. Sodišče je dolžno po uzakonitvi tega zakona pozvati v »Službenih novinah« in v vseh oblastnih uradnih listih ter z razglasi na deskah vse in vsakogar, da prijavijo v tem zakonu navedena kazniva dejanja, ki so jim znana. Vsako ministrstvo mora imenovati strokovno komisijo, ki bo pregledala vse spise in vse posle ministrstva, zlasti pa zadeve, nanašajoče se na odpravo sekvestrov, na poslovanje z vojnim plenom, na dodeljevanje zemlje invalidom in dobrovoljcem, na nacijonalizacijo bank, trgovskih podjetij itd.

Komisije morajo za vsako nepravilnost ugotoviti krivce ter jih izročiti sodišču. Na dejanja ministrov se ta zakon ne nanaša in velja za nje še nadalje zakon o ministrskih odgovornosti. Osebe, ki same prijavijo svoje kaznivo dejanje, se oproste kazenskih posledic. Kdor je bil prisiljen izročiti državnemu ali samoupravnemu uslužbencu podkupnino, ker bi sicer ne dobil ali pravočasno ne dobil rešitve, lahko zahteva povračilo plačanega zneska. Čim preiskovalni sodnik zaključi preiskavo, izroči spise državnemu pravdniku, nakar sodniški svet sklepa o tem, ali se uvede kazensko postopanje ali ne. Obtožnica se dostavi toženemu, nakar se mora v 15. dneh razpisati razprava. Sodni dvor tvorijo trije sodniki. V slučaju pozitivne razsodbe, je smatrati istočasno za razveljavljenega tudi dotični uradni akt. Če ima obsojenec premoženje, ki si ga je pridobil od leta 1918. naprej, ki pa ni v razmerju z njegovimi dohodki, se mora to v razsodbi konstatirati v svrho nadaljnega postopanja.

O tem govori 3. poglavje, ki določa, da je finančna prokuratura dolžna sama ali pa na ovadbo, da ima kakšen državni uslužbenec premoženje pridobljeno po 1. decembru 1918., ki ni v razmerju z njegovimi dohodki, pozvati sodišče, da ugotovi dejansko stanje. Če se ugotovi, da premoženje presega normalne dohodke dotičnega uslužbenca, se zapleni na korist države. To velja tudi za premoženje žene in otrok.

Ovadbe proti ministrom in narodnim poslancem lahko vloži vsak polnopravni državljan pismenim potom na finančno prokuraturo. Prokuratura mora ovadbo službenim potom predložiti kasacijskemu sodišču v Beogradu, ki sklepa o nadaljnem postopanju. Če smatra sodišče, da ovadba ni dovolj utemeljena, uvede proti ovaditelju postopanje radi klevete.

Zakon predvideva tudi stroge kazni za one, ki bi poskušali podkupiti ministra, narodnega poslanca, državnega ali samoupravnega uradnika. Za taka dejanja je določena ječa od 2. do 10. let in denarna globa 20 do 30.000 Din. Izročena ali obljubljena podkupnina ter denarne globe se stekajo v invalidski fond. Zakon stopi v veljavo 8 dni po objavi v »Služb. novinah«.

Mnogo ironičnih komentarjev je vzbudilo dejstvo, da je predlog podpisal tudi klerikalec dr. Hodžar, ki je pred enim letom s svojim glasovanjem preprečil izročitev radikalskih korupcijonistov sodišču.

Komunistična ali generalska revolucija v Grčiji

Stavka tobačnih delavcev se je razširila v krvav revolucijonarni pokret. — Krvave poulične borbe. — Radi prekinjenih zvez ni zanesljivih poročil.

— **Solun,** 18. junija. Po vesteh, ki prihajajo iz notranjosti Grčije, je situacija skrajno napeta in vse kaže, da se pripravlja revolucionarni pokret. Trenutno se še ne da presoditi, ali gre za organizirano revolucijo nasprotnikov Zaimisovega režima ali pa skušajo nezadovoljstvo delavstva izkoristiti komunistični agitatorji v svoje politične cilje. **Po uradnih vesteh grške vlade je dokazano, da so stavko tobačnih delavcev organizirali komunisti. Upor v vojski in mornarici pa kaže, da je v teku brzkone tudi akcija generalov Pangalosa in Kondilisa, baje v sporazumu z Venizelosom, da se zopet polaste državnega krmila.**

Gibanje stavkujočih se je začelo zadnje dni naglo širiti in so že v soboto izbruhnile stavke v raznih industrijskih centrih. Ker so se stavkujočim pridružili tudi železničarji, izgleda, da se pripravlja generalna stavka. **Tekom včerajšnjega dne je prišlo na raznih krajih do krvavih spopadov med stavkujočimi in policijo, ki pa se je morala večinoma umakniti. V Pireju so se vršili krvavi poulični boji, ki so trajali skoro vso noč. Število mrtvih in ranjenih je na obeh straneh zelo veliko. Točna poročila niso znana, ker so stavkujoči deloma prekinili telefonske in brzojavne zveze.**

Po zadnjih vesteh iz Aten je **vlada trdno odločena, da gibanje, ki mu pripisuje komunistično - prevratni značaj, za vsako ceno zatre in bo brzkone že danes za vso Grčijo proglašeno obsedno stanje.** Največje vznemirjenje vzbuja v vladnih krogih gibanje med vojsko in mornarico. **Mornarjem treh vojnih ladij, ki so včeraj odpovedali pokorščino in se pridružili stavkujočim, je sledilo moštvo še treh vojnih edinic. Tudi med vojaštvom na kopnem je prišlo že na več krajih do odkritega upora.** Vojaštvo je dobilo nalog, naj bo v strogi pripravljenosti, vendar pa se vlada na vojsko ne more preveč zanašati.

— **London,** 18. junija. **Po najnovejših vesteh iz Aten je izbruhnila v Grčiji revolucija. Gibanje je imelo prvotno komunistični značaj, vendar pa vse kaže, da gre za državni prevrat, ki ga je organiziral bivši grški diktator Pangalos v sporazumu z generaliteto in Venizelosom. V mestih se vrše krave poulične borbe, izgleda pa, da je vlada brez moči.**

Shod KDK v Somboru

— *Sombor,* 18. junija. Včeraj se je vršil tukaj manifestacijski shod KDK, na katerem sta nastopila kot glavna govornika gg. Pribičević in Radić. V svojih govorih sta obširno razpravljala o politični situaciji ter pojasnila smernice politike KDK. Zboroval ci so sprejeli oba govornika z navdušenim odobravanjem. Tudi ta shod je pokazal, da se vrste KDK kljub sistematični protiakciji režimovcev vedno bolj širijo ter da narod brez pridržka odobravala borbo, ki jo vodi KDK v Narodni skupščini.

Vlada je tudi tokrat napela vse sile, da bi zmanjšala vpliv shoda. Njeni organi so že ves teden poprej razglašali, da bo shod prepovedan ter grozili prebivalstvu z represalijami, če se ga udeleži. Kljub temu pa se je v najlepšem vremenu zbrala v Somboru mnogo tisočglava množica in policija se je v najslabšem vremenu zbrala v Somboru povedala manifestacije po po ulicah. (Obširnejše poročilo objavlja današnji «Ponedeljek». Op. uredn.).

Posvetovanje vladnih strank

— **Beograd,** 18. junija. Danes dopoldne od 10. do 12. se je vršila konferenca šefov vladnih strank, na kateri so razpravljali o pogojih opozicije za normalizacijo položaja v Narodni skupščini. Seji je prisostvoval tudi predsednik Narodne skupščine dr. Perič. Zastopani niso bili muslimani, ker je dr. Spaho odsoten iz Beograda, predsednik kluba dr. Hrasnica pa je predsedoval skupščinski seji. Ko so se ob 12. razhajali, so bili napram novinarjem vsi zelo rezervirani ter so odklonili vsako izjavo, češ, da morajo svoje sklepe najprej sporočiti šefom opozicije. Opoldne ob 5. se sestanejo k skupni konferenci vsi šefi vladnih strank. Vršil se je dolgotrajni razgovor med gg. Joco Jovanoviće in Pribičevičem

Hrvatski politiki proti brezglavi politiki

— **Zagreb,** 18. jun. Včeraj se je vršil letni občni zbor Hrvatske zveze industrijcev, ki je bil obenem združen s proslavo 25letnice obstoja organizacije. Skupščina se je bavila z gospodarskim položajem v državi ter sprejela več resolucij, v katerih nastopa zlasti proti brezglavi davčni politiki, zahtevajoč, da se prilagodi finančni moči gospodarskih krogov. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Aleksander. Z zborovanja je bil poslan pozdravni brzojav kralju.

Oropana železniška blagajna

— **Vukovar, 18. junija** V noči od 12. na 13. t. m. je bila oropana blagajna na železniški postaji Novi Vukovar, ki se nahaja v uradni sobi postajenačelnika samega. Do včeraj 15. t. m. je bilo ugotovljeno, da manjka iz blagajne 192.000 Din. Včeraj je dospel iz Osijeka namestnik državnega pravdnika Dragotin Majcen, da preišče zadevo na mestu. Po zaslišanju železniških uslužbencev je izdal nalog, naj se postajenačelnik Žika Tomić aretira. Danes je dospela tudi posebna komisija od prometnega ministrstva iz Beograda, ki istotako vodi preiskavo o vlomu.

Zadružno zborovanje v Beogradu

— **Beograd,** 18. junija. Včeraj se je vršila letna skupščina glavne zadružne zveze. Zborovanje je otvoril predsednik dr. Korošec, ki je govoril o nalogah zadružništva, nakar je načelnik poljedelskega ministrstva Stojanović podal poročilo o stanju zadružništva v državi. Zborovanje se danes nadaljuje.

Iz policijske kronike

Precej težka nesreča se je pripetila včeraj v Vodmatu. Dopoldne se je pripeljal z dolenjskim vlakom v Ljubljano delavec Vid Kremenšek iz Podboršta pri Litiji. V Vodmatu si je hotel skrajšati pot in je skočil iz drvečega vlaka. Padel je precej nerodno in priletel na glavo. Prepeljali so ga z rešilnim avtom v bolnico.

Usnjarski pomočnik Martin Hafner je na policiji prijavil, da že skoraj mesec dni pogreša svojega sina Martina, rojenega leta 1905 v Hudem pri Radovljici. Fant je bil uslužben kot tovarniški delavec pri Lajovcu v Šiški in je odšel pred dobrim mesecem, ne da bi komu povedal, kam gre. Tudi ni vzel seboj listin in zato se njegov oče boji, da je izvršil samomor. Hafner je visoke, šibke postave, črnih las. Na desni roki mu manjka kazalec od členka dalje. Oblečen je bil v navadno in priprosto delavsko obleko, na glavi je imel sivo sportno čepico.

Te dni je neznan zlikovec vlomil v stanovanje hlapca Viktorja Grašiča in mu pokradel razno obleko in perilo v skupni vrednosti 400 Din. — Na Vodnikovem trgu je nekdo izmaknil Ani Čampar, ženi fotografa medtem, ko je nakupovala, zavoj, v katerem so bile moške nogavice in ženska torbica. Čamparjeva trpi okoli 200 Din škode.

V nedeljo zvečer je sedel trgovec Hinko Privšek v kavarni Zgonc v Rožni dolini. Ta čas mu je neki zlikovec odpeljal kolo, vredno 600 Din. Kolo je imelo številko 265.

Policijska direkcija je prejela dopis, da je iz zaporov okrajnega sodišča v Šmarju pobegnil delavec Martin Kic, ki bi imel prestati dvomesečno kazen. Obsojen je bil po § 46 zakona o zaščiti države.

Samo še danes na splošno željo ob pol 5. in 9. uri
sloviti Douglas Fairbanks
v razkošnem velefilmu
Bagdadski lopov
Velefilm nedosegljive lepote!
Tel. 2124. LJUDSKI KINO.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 0—22.935, Berlin 0—13.585, Budimpešta 9.895—9.925 (9.91), Curih 1093.5—1096.5 (1095), Dunaj 7.9845 do 8.0145 (7.9995), London 277.04—277.84 (277.44), Newyork 56.72—56.92 (56.82), Pariz 222.4—224.4 (223.4), Trst 0—299.

Efekti: Vojna škoda 455 den., Celjska 158 den., Ljubljanska kreditna 128 den., Kreditni zavod 165—175, Vevče 105 den., Ruše 280—300, Stavbna 56 den., Šešir 105 den.

Lesni trg: Tendenca nespremenjena. Zaključeni so bili 3 vagoni, in sicer 1 vag. hrastovih neobrobljenih plohov, 9, 11, 13 cm deb., od 25 cm šir., naprej, od 3 m dolž. naprej, frco vag. meja po 960, 1 vag. borovine, rezane na živ rob, 15/25, 25/25, 4 m dolž., po vag. meja po 655 m 1 vag. anten., od 10—12 m, premer v sredini 11—13 cm, frco vag. meja po 310.

Povpraševanje za vsako množino desk, smreka - jelka, 12, 18, 24, 28, 38, 48 mm, 4 m dolž., od 16 cm šir., paralelnih ostrorobih, očeljenih, I. II. III., monte, cena fco vag. prihod Šušak.

ZAGREBŠKA BORZA.

Devize: Dunaj 799.95, Berlin 13.585, London 277.44, Milan 299, Newyork 56.82, Pariz 123.40, Praga 168.50, Curih 10.95.

Efekti: Vojna škoda 454.

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9.1325, London 25.325, Newöork 518.75, Pariz 20.40, Milan 27.30, Berlin 124, Praga 15.37, Dunaj 73.02.

Kako pobijajo vladne stranke korupcijo

Davidovičevci in klerikalci kot zaščitniki korupcijonistov. Zakonski predlog za pobijanje korupcije, ki priznava velikim korupcijonistom posebne privilegije.

Pred leti, ko sta bila Lj. Davidović in dr. Korošec še v opoziciji, sta hudo rohnela proti korupciji. Tedaj sta tudi skupno priredila protikorupcijski shod v Ljubljani in vse je pričakovalo, da bo tedanja opozicija res započela resno in vztrajno borbo proti korupciji. Kljub temu, da sta napovedovala protikorupcijske shode po vsej državi, je ostalo samo pri ljubljanskem shodu. To je bilo l. 1924.

Istega leta na jesen smo dobili Davidovićevo vlado, v kateri so sodelovali tudi klerikalci. Nekaj tednov prej je klerikalno časopisje napovedovalo, da bo prav gotovo odklenkalo korupciji, ker bo nova vlada uveljavila tak zakon, ki jo bo s strogimi kaznimi sploh onemogočal. Tresle so se gore, rodila pa se je miš. Zakona za pobijanje korupcije ni bilo, in zgodilo se je še manj, kakor je z ozirom na velike obljube pričakovala vsa javnost. Davidovićeva vlada namreč ni nikogar pozvala na odgovornost zaradi koruptnih dejanj, čeprav bi to lahko storila že po obstoječih zakonih.

Protikorupcijska gonja davidovićevcev in klerikalcev se je izkazala zgolj kot navadna strankarska agitacija. Prišle so afere Rade Pašića, zaradi katerih so davidovićevci in klerikalci svoječasno tudi hudo rohneli. Izvoljena je bila parlamentarna anketa, ki naj bi ugotovila krivdo in krivce izročila sodišču. Tedaj so klerikalci za ceno vstopa v vlado rešili radikalne korupcijoniste kazenskih posledic in glasovali za radikalski predlog, ki je dejansko anuliral vse večmesečno delo omenjene anketne komisije. Kakor da bi namah izginila vsaka korupcija, je prenehala vsaka govorica o njej v klerikalnih listih. Klerikalci so sicer zopet napovedovali, da bo kleroradikalna vlada uveljavila zakon, ki bo onemogočal vsako korupcijo, ker so se ustrašili vtisa, ki ga je napravilo njihovo glasovanje v anketni komisiji na javnost, pa o tem zakonu doslej ni bilo ničesar čuti, čeprav bi njegovo predložitev Narodni skupščini klerikalci prav lahko izposlovali, ako bi to resno hoteli.

Tak zakon bi seveda v prvi vrsti zadel radikalske voditelje, zaveznike naših klerikalcev, in zato niso imeli nobenega povoda, da bi forsirali njegovo uveljavljenje. Tudi davidovićevci so utihnili v svojem rohnenju proti korupciji, ko so se pridružili v vladi radikalom in klerikalcem. Sicer so protestirali proti radikalskemu partizanstvu pri nameščanju uradnikov, vendar pa jih je vodil pri tem edini nagib, da bi spravili lastne pristaše na vodilna upravna mesta. Demokrati so dogovorili z radikali nekak ključ za nameščanje uradnikov in s tem je bila tudi njihova borba proti korupciji končana.

Priti je moral Svetozar Pribičević, ki je na shodu KDK v Osijeku omenil čudno vlogo, ki jo igrajo davidovićevci v vprašanju pobijanja korupcije. Ali se spominjate, je dejal Svetozar Pribičević, kako je Ljuba Davidović nekdaj na vsakem koraku grmel proti korupciji? Ko je umrl Nikola Pašić, bi se morala preiskati afera njegovega sina Rade Pašića in delo nekaterih ministrov. Vprašam, ali ve kdo, kaj je sedaj s temi aferami? Te akte je Ljuba Davidović zagnal pod svojo blazino in sedaj lepo spi na njih. Toda mi smo tu, ki jih bomo izvlekli iz arhiva ter vrgli v Narodno skupščino, potem bomo pa videli, kako bo Ljuba Davidović nastopal napram njim.

Zdi se, da je prav ta ugotovitev in grožnja Svetozara Pribičevića izpodbudila Davidovićeve demokrate, da so v soboto skupno z nekaterimi drugimi poslanci vladnih strank vložili v Narodni skupščini predlog zakona proti korupciji. Ustrašili so se ugotovitve, da niso nič boljši kakor radikali, ker ščitijo v njihovi družbi največje korupcijoniste. Pri tem moramo ugotoviti, da so Davidovićevi demokrati vsaj toliko boljši od naših klerikalcev, ker se jim je zbudila vest, dočim pri klerikalcih niti to ni mogoče.

Kar pa je treba z ozirom na zakonski predlog, ki so ga vložili demokrati, še posebno povdariti, je to, da določa sicer kazni za podrejeno uradništvo, dočim ustvarja za ministre in poslance celo neko posebno izjemno stanje. Po tem zakonskem predlogu lahko namreč vsakdo vloži ovadbo proti ministrom ali narodnim poslancem na finančno prokuraturo, ki jo nato predloži kasacijskemu sodišču, da sklepa o nadaljnem postopanju. Če pa smatra sodišče, da ovadba ni dovolj utemeljena, uvede proti ovaditelju postopanje zaradi klevete. Ako pomislimo, kako je zasebnikom težko priti do službenih aktov in da je to navadno sploh nemogoče, potem si lahko predstavljamo, da si bo vsakdo dobro premislil, predno bo obtožil kakega ministra ali poslanca korupcije. Še bolj je absurdna zahteva, naj sodišče samo uvede kazensko postopanje proti ovaditelju, če bi se izkazala njegova ovadba kot premalo utemeljena. Zakon proti korupciji, kakršnega predlagajo davidovičevci, torej uveljavlja načelo, naj se mali obešajo, veliki pa izpuščajo. Ako pa se hoče korupcija zatreti, se mora pričeti zatirati od zgoraj, kjer jo je največ.

Ta zakonski predlog je podpisal tudi klerikalni poslanec dr. Hodžar, ki je pred dobrim letom preprečil v parlamentarni anketni komisiji s svojim glasom, da bi bili radikalski korupcijonisti izročeni sodišču. Če ničesar drugega, bi že to dejstvo samo dovolj jasno govorilo, da pomenja zakon zgolj udarec v vodo in da je bil vložen le zato, da bi se ne moglo očitati sedanjim vladnim strankam, da niso ničesar storile za pobijanje korupcije. Omenjeni zakonski predlog je torej navadna demagogija, kakor je bilo tudi vse prejšnje govorjenje davidovićevcev in klerikalcev o potrebi pobijanja korupcije.

Ako poleg tega upoštevamo tudi dejstvo, da sedanje vladne stranke zlasti pri nameščanju uradništva same uganjajo največjo korupcijo, da jih vodijo pri tem le partizanski nagibi, potem si še lažje mislimo, da ne bodo hotele uveljaviti zakona, ki bi jim njihovo partizanstvo onemogočal.

O stvari se bo vsekakor še govorilo v Narodni skupščini, za danes opozarjamo samo na besede in dejanja strank, ki so zastopane v sedanji vladi.

Prosveta

Prva javna produkcija državnega konservatorija

Kakor drugi konservatoriji, tako tudi naš sklepa šolsko leto z javnimi produkcijami, hoteč ž njimi svojim gojencem nuditi priliko, da se polagoma privadijo širše publike, kateri je njihovo učenje po dokončanih študijah pač v največ slučajih namenjeno, da polaga javnosti letni obračun svojega pedagoškega dela, da daje vzpodbudo k nadaljnemu pridnemu učenju onim, ki so komaj začeli, da privabi nove učence i. t. d.

Ne zde se mi važna imena nastopajočih gojencev in posamezni boljši ali manjši uspehi tega ali onega, ker je pač nadarjenost različna, temveč je zanimiv in važen povprečen resultat njihovega znanja, ker je merilo za trud in pedagoško usposobljenost in spretnost njihovih učiteljev. In ta I. javna produkcija je že pokazala, da naš konservatorij razpolaga z vestnim, visoko obrazovanim in močno ambicijoznim učiteljskim osobjem. Nastopili so gojenci prof. Šlaisa (godalni ansambel), gojenke in gojenci solo petja prof. Wistinghausnove, Foedrauspergove in Betetta ter ena klavirska učenka prof. Antona Ravnika. Skoro vsi nastopajoči gojenci so v sredini svojih študij, le nekateri ob njihovem koncu. Zanimivost programa in uspeh bo z nadaljnimi produkcijami rastel in točen facit vsega dela bo mogoče podati šele ob sklepu nastopov. Dve točki, ki jih je o troglasnem vijolinskem stavku izvajalo 11 ansambelskih učencev prof. Šlaisa, sta pokazali, da je konservatorij poveril to zelo važno pripravo za pozneiše orkestersko udejstvovanje posameznih spretnemu in skrbnemu učitelju. Ni mogoče zadosti tehtno poudarjati veliko korist takih vaj in nastopov za razmah našega, še v razvoju nahajajočega se orkesterskega dela. Solisti-pevci razpolagajo povprečno z lepim, zvonkim glasovnim materijalom in z veseljem smo konstatirali, da je na pohodu v javno operno in zlasti koncertno delovanje mnogo prav izredno nadarjenih, izvrstno pripravljenih moči. Izvečine so to lirični, mladostni soprani, pa tudi dramatičnega in koloraturnega smo slišali in visok, zelo mnogo obetajoč basovski ter v srednji legi prijeten tenorski glas. Že v bližnji bodočnosti ne bomo v zadregi za prav izvrstne domače operne in koncertne pevce, hvala neutrudljivim prej omenjenim profesorjem solo-petja. Prav zelo na mestu je, da se pevci vadijo tudi v skupinskem petju, kot je pokazala zadnja točka vzporeda. Nastopajoča klavirska učenka prof. A. Ravnika je pokazala iskrenost izraza in obsežno, temeljito tehnično spretnost. Klavirski spremljevalci so bili iz vrst gojencev, pomagal pa je požrtvovalno tudi kapelnik g. Balatka.

Komorni večer. II. javna produkcija gojencev državnega konservatorija se vrši v sredo dne 20. t. m. ob 20. v dvorani Filharmonične družbe. Na sporedu tega večera so sledeče skladbe: Mozart: Kvintet za klarinet, 2 violini, violo in violončelo. Brahms: Sonata v a- duru za violino in klavir. Borodin: Kvartet za 2 violini, violo in čelo. Komorno muziko vodi prof. konservatorija Jan Šlajs. Podrobnosti prihodnjič. — Vstopnice - sporedi se dobe v pisarni konservatorija v Gosposki ulici 8-I.

Vsebina Straussove opere Salome. Na terasi Herodove palače stoji Narabod ter občuduje Salomo, v katero je strastno zaljubljen in ki je v dvorani, kjer se vrši gostija Herodova. Na dvorišču palače je vodnjak, v katerem je zaprt Jahanaan, ki napoveduje, da pride rešitelj - Odrešenik. Saloma, prišedša iz dvorane, se zanima za jetnika in nagovori Naraboda, da ga ji privede. Saloma se zaljubi v preroka in hoče v strasti se dotakniti njegovega telesa in ga hoče poljubiti, ta jo ogorčeno zavrne in se vrača v vodnjak. Narabod pa, ki ni mogel več prenašati njene strasti, se zabode. V tem prideta iz dvorane Herod in Herodiada s celo družbo. Herodu spodrsne ob krvi Naraboda, navdajo ga zle slutnje. Ponovno se oglasi Johanaan, kar silno razburja Herodiado, ki zagovarja željo Judov, da ga jim izroči Herod v maščevanje. Nastane prepir med Judi. Med tem pa se oglasi Nezarenec, ki brani preroka in oznanja prihod Odrešenika. Herod se za vse to ne zmeni in zahteva, da mu zapleše Saloma. Spočetka se ona brani, ko pa ji je obljubil, da bo dobila vse karkoli bo želela, se vda in zapleše svoj ples sedmih pajčolanov. Po plesu je Herod silno zadovoljen s Salomo, ta izrabi ta trenutek in zahteva glavo prerokovo. Herod se obupno brani ter ji ponuja mesto glave Johannanove vse svoje zaklade da svoje kraljestvo. Mati in Judje zagovarjajo zahtevo Salome. Naposled se Herod vda, ker noče prelomiti dane besede. Krvnik gre v vodnjak in po dolgem pričakovanju pomoli s svojo roko krožnik z odsekano glavo. V največji strasti jo prevzame Saloma in jo naposled poljubi. To vzbudi v vseh prisotnih strašno ogorčenje in Herold ukaže vojakom, naj jo ubijejo in vojaki jo stro s svojimi ščiti. Premiera v ponedeljek dne 18. t. m. v operi .Nove dekoracije je izvršil šef slikarne gospod Skrušny.

Razstava združenja grafičnih umetnikov v Varaždinu. **Varaždinsko muzejsko društvo je priredilo razstavo naših in bolgarskih umetnikov, organiziranih v udruženju grafičnih umetnikov. Razstavo sta organizirala v imenu odbora udruženja grafičnih umetnikov prof. Gjurić in Renarić. Razstava je bila otvorjena včeraj. Razstavili so gg. Šantel, Smrekar, Katunarić, Bojničić, Šubic, Justin, Roch, Rojc, Tomljenović, Prečenac, Morozov, Zaharijev, Kožuharov in Vik.**

Pisane zgodbe iz naših krajev

Zagrebška afera s šoferskimi izkaznicami. — Pretep med orožniki in pijanci. — Tragična smrt bivšega podporočnika. — Učitelj pretepel učiteljico. — Ženo ustrelil z ukradeno puško. —

Pred dnevi je zagrebška policija aretirala nekega Ivana Marciuša, ki je kršil cestni policijski red. Policija je našla pri njem šofersko izkaznico, ki mu daje pravico za vožnjo z motornimi vozili do 16 HP. S pisalnim strojem je pa bilo pripisano dovoljenje za vožnjo motorjev preko 16 HP. Redarstvo je to šofersko izkaznico takoj zaplenilo in Marciuša zaslišalo. Izjavil je, da mu je legitimacijo izstavil solastnik šoferske šole na Kaptolu Edvard Mlinarič. Zaradi šoferske izkaznice je nadalje vložil ovadbo proti Mlinariču neki Anton Majsan. Naslednji dan je stopil pred policijo šofer Bogoljub Puhalovič, ki je imel izkaznico, ki mu jo je izdalo poverjeništvo za registriranje vozil v Karlovcu. Policijski zdravnik ga je pregledal in ugotovil, da je Puhalovič telesno in duševno nesposoben za šoferja. Policija mu je šofersko izkaznico zaplenila. Na podlagi teh ovadb je bil Mlinarič ponovno aretiran. Marciuš je izpovedal, da je izkaznico dobil v šoferski šoli in ko je to že zapustil, je opazil, da sme voziti samo motorna vozila do 16 HP. Šel je k Mlinariču, ki mu je s pisalnim strojem popravil, da sme voziti preko te moči. Policija je zaplenila tudi izkaznico Antona Majsana. Zastran Puhaloviča se pa Mlinarič izgovarja, da ni vedel, da je ta telesno in duševno zaostal, saj je prinesel zdravniško izpričevalo o sposobnosti od zdravnika v Našicah. Da je Mlinarič vedel, da je Puhalovič nesposoben za šoferja, pa dokazuje, da ga je poslal po izpričevalo k zdravniku v Našice. Marciuš, Majsan in Puhalovič so plačali za izkaznice, ki jih je sedaj zaplenila policija, visoke takse in so tako oškodovani. Sodišče je Mlinariča izpustilo iz zapora do glavne razprave.

*

Včeraj je nastal krvav pretep v Bosanski ulici v Beogradu med orožniki in policijskimi organi ter skupino napol pijanih delavcev, med katerimi so bili tudi nekateri uradniki. Pijana družba je razgrajala po ulici in se na glas prepirala med seboj ter komentirala politične dogodke in izzivala orožnike. Ti so intervenirali. V družbi sta bila dva pekovska pomočnika in neki uradnik. Ti so se posebno odlikovali v prepiru in izzivanju. Ko je pristopil policijski organ in prijel enega izmed razgrajačev za roko, ga je nekdo udaril po glavi ter ga podrl na tla, pijanci so ga pa pretepli na živo in mrtvo. Na žvižg nekega orožnika so prišli še drugi na pomoč in tako je nastal krvav pretep na ulici. Pretepače so zaprli in jih izroče sodišču.

*

V neki zakotni sarajevski beznici so našli te dni mrtvega bivšega administrativnega podporočnika Svetislava Stojkoviča, rodom iz Jagodine in šele 33 let starega. Tragičen konec bivšega podporočnika je vzbudil splošno sočutje. Stojković se je vdal pijači in je tako izgubil službo. Po odpustu iz vojske se pa ni spametoval. Še nadalje je popival in se vdajal demonu alkoholu. Tako je zaigral tudi svojo družino. Potepal se je povsod naokoli ter spal po beznicah in na prostem. Zato je obolel na jetiki, kateri je podlegel. Zadnja njegova želja je bila, da se vrne v svoj rojstni kraj Jagodino. Prosil je za denar svoje bivše kolege oficirje. Ti so mu zbrali za potne stroške. Stojković je pa pozabil tudi na Jagodino in je ves denar zapil. Nekaj dni pred žalostnim koncem je še pisal svoji ženi, ki se je ločila od njega. Prosil jo je, naj mu posodi 205 Din. Toda preden je te vrste napisal na kos umazanega papirja in ga odposlal ženi, ga je prehitela smrt. Izdihnil je v kotu sarajevske beznice. Pri njem so našli samo nekaj slik, ki so ga spominjale lepe preteklosti.

*

Te dni se je pripetil na vogalu ulice Sime Milutinovića in obale Vojvode Stepe v Sarajevu žalosten incident, tem bolj žalosten, ker je glavni junak incidenta učitelj, ki bi moral dajati dober zgled drugim. Na tem kraju sta se srečala učitelj V. I., ki službuje v nekem selu v maglajskem srezu, in učiteljica na srednji šoli A. N. Učitelj je pristopil in prisolil učiteljici dve zaušnici, ne da bi črhnil besedico. Seveda se je takoj zbrala množica mimoidočih in prišel je tudi mož postave, ki je učitelja aretiral in odpeljal na stražnico. Po zaslišanju je bil učitelj izpuščen. Učitelj je izpovedal dežurnemu uradniku, da je učiteljico zato oklofutal, ker je žalila njegovo sestro. Policija ga je kaznovala zaradi javnega izgreda.

*

Demon alkohol je privedel na zatožno klop pred sodnike v Sarajevu bivšega gostilničarja Ante Kosorića. Državni pravdnik ga je obtožil zločina tatvine in umora. Kosorić je nekega dne prišel iz Sarajeva v Sokolac v večji družbi na lov. Med temi je bil tudi inženjer Ritič. Med zabavo je inženjer nenadoma opazil, da mu je tat odnesel lovsko puško, vredno 9000 Din. Z ukradeno puško je čez nekaj dni Kosorić ustrelil svojo ženo. Kosorić je slavil svojo krstno slavo. Pil je čez mero in hoteč izkazati svoje veselje, je streljal z ukradeno puško skozi okno. Nenadoma je pa obrnil cev na svojo ženo in sprožil. Strašen krik težko ranjene žene je v trenutku prekinil veselje slave. Naslednji dan je žena podlegla težki rani. Kosorić je bil obsojen zaradi tatvine puške in umora svoje žene po nesreči na leto ni težke ječe.

*

Predvčerajšnjim se je pripetila blizu Zagreba strašna železniška nesreča. Mlinarski pomočnik Ivan Polović se je vračal z dvovprežnim praznim vozom iz Zagreba domov. Pred njim je vozil neki kočijaž, ki je prešel železniško progo. Čeprav je čuvaj že dajal znamenja, da se bliža vlak, je tudi Polović hotel čez progo, ker še ni bila zaprta. Bil pa je ravno na progi, ko je čuvaj zaprl zatvornice. Tako ni mogel ne naprej ne nazaj. Ker še ni bilo vlaka, je mlinarski pomočnik postavil voz ob sran. Vlak se je približal in konja sta se splašila ter zdirjala proti Leskovcu po progi. Katastrofa je bila neizbežna. Lokomotiva brzovlaka je zagrabila levega konja in zadnji del voza. Na progi so našli razbite dele voza in razmesarjenega konja. Pri nesreči se je ponesrečil tudi voznik Polović. V jarku so našli tudi desnega konja in na njem težko ranjenega voznika. Imel je globoko rano na glavi, najbrž od konjskega kopita. Težko nesrečo je zakrivil sam voznik, ker se ni ustavil pred zatvornicami, ko je čul varnostne signale.

Dela manj nadarjenih in duševno zaostalih otrok

Lepa slika marljivosti in požrtvovalnosti naših pedagogov. — Kaj vse se lahko doseže s smotrenim delom celo tam, kjer ni nobene nadarjenosti.

V šoli na Zoisovi cesti so včeraj odprli razstavo raznih izdelkov učenk in učencev takoimenovane pomožne šole. To ime pa pove mnogo premalo, ker se nikdo ne spomni, da morajo v šolo tudi taki otroci, ki drugje ne bi mogli slediti pouku, ker niso dosti nadarjeni za normalen pouk. Torej manj nadarjeni, nenadarjeni, duševno zaostali in — zanemarjeni. Zanemarjeni, ker se starši ne brigajo za njih vzgojo, zgodi se pa tudi, da se takega sicer duševno popolnoma normalno razvitega ali celo talentiranega otroka v šoli učitelj naveliča in ga prepusti njegovi usodi, ko opazi, da učiteljevo delo doma starši podirajo.

Šola ima 80 učencev v 6 razredih, kjer se ob angelski potrpežljivosti in nepopisnem trudu učiteljic nauče vsega najvažnejšega, kar jim je potrebno za življenje, da si po absolvirani šoli lahko pošteno služijo vsakdanji kruh kot polnovredni člani človeške družbe. Mnogo je tudi takih med gojenci, ki so enostransko zelo talentirani in jim dela težavo le kak predmet, ki pa brez njega v življenju lahko shajajo brez škode in odrasli daleč presegajo v svoji stroki celo absolvente višjih šol.

Motil bi se torej, kdor bi mislil, da je to šola za idijote, kretene in slaboumne. S takimi se pečajo, oziroma bi se morali pečati državni zavodi ... a najbrže ni kredita za pomoč največjim revežem med reveži. Blagor ubogim na duhu, ker vam nikdo ne skuša vzeti garancije za sigurno zveličanje ...

Razstava je prav tako ljubka, kakor so vse šolske izložbe ob koncu šolskega leta. Je pa mnogo zanimivejša, ker nudi jasen vpogled v metodo poučevanja. Ta pa pravzaprav ni nič drugega, nego kot že rečeno, angelska potrpežljivost in iznajdljivost ter specijaliziranje načina pouka za vsakega gojenca posebej.

Deca pride v šolo brez najelementarnejših pojmov, ki so enako starim že splošno znani. Enako je z ubogljivostjo in disciplino, kar je pa večkrat krivda roditeljev. In s temi ubogimi telički se morajo ubijati učiteljice in popraviti skoraj vse, kar so zanemarili natura in starši. Zato imajo učne moči na pomožni šoli iste plače, kakor na šolah z najbolj talentiranimi otroci — ali pa še slabše. Kakor gojencem je tudi njih vzgojiteljem usoda krivična.

Razne redovnice imajo velike šole in internate, kamor sprejemajo za drag denar le hčerke najbogatejših rodbin, nikjer pa nimajo internata za takole deco, ki bi bil prepotreben, ker po deželi ni nikjer pomožnih šol, zaostalih otrok pa več kakor v mestu. O, kako zasluženje bi imele nune, če bi ustanovile poleg svojih rentabilnih internatov tudi zavode za manj nadarjeno deco!

Izložena so ženska ročna dela, izdelana z neobičajno preciznostjo. Srajčke, jopice, lične vezenine. Zvezki z nalogami. Celo pisma, izpolnjene spremnice s pravilno zavitimi paketi, čeki brez pogrešk, da bi jih sprejela najbolj godrnjava poštarica. Vse, kakor drugod! Le pot do teh uspehov je druga, težja in še neizvožena, kakor drugod.

Revčkom je treba vse ponazoriti, da se jim odpre pojem z vsemi svojimi značilnostmi. Ne samo z duhom in očmi, tudi s tipom spoznavajo svojo okolico. Zato čebulo, redkvico, korenje, šolsko klop, racke, drevesa, nože itd. itd. tudi pišejo in slikajo, strižejo iz barvastega papirja, modelirajo iz ilovice in poslikajo, da je na razstavi pravi muzej vedno se ponavljajočih vsakdanjih stvari, vpodobljenih v vseh mogočih tehnikah Celo žagajo si igračke in potem te petelinčke in medvede pobarvajo, da so kakor živi. Apnenico, model, ki še manjka v etnografskem muzeju, so si s trudom napravili iz palčič, peska in kamenja. Tudi hiša z vrtom je tu. Mala hišica je iz pobarvane gline, drevesa so na paličice nataknjeni storži, pod temi drevesi v travi iz mahu so gobe iz divjega kostanja, po sredi pa vodi — kakor z belim peskom posuta — s kredo zarisana pot. Iz palčic je tudi vzoren model stavb na koleh. Iz gline je Ljubljanski grad, Šmarna gora, vrhniška lokomotiva, grozeča bojna ladja in drugega mnogo. Na sredi je celo plastičen model Gorenjske iz peska z jezeri, rekami, cerkvicami po hribih in železnico z vsemi postajami. Vse je pravilno, kakor na karti, in nazorno, da delajo otročiči izlete po njej daleč gori na Triglav čez mostove in skozi tunele. Tudi to je deca naredila sama. Ker ni denarja za resnični izlet, kako pa! Saj ga ni niti za najnujnejše potrebščine šole ...

Zato so pa naprodaj srčkane torbice in solnčniki iz raznobarvne volne, ki je ostala. Na steni so ilustracije pravljic in pesmice: Deklica šla je po vodo — vse je izstriženo iz papirja razne barve in nalepljeno na papirno podlago, pa je najlepša slika gotova. Bonač bi se lahko prišel učit sem, kako se delajo pisane škatljice najraznovrstnejše oblike in tudi z mapami za zvezke mu konkurirajo. Sploh vsega se nauče. Zato so jim pa učiteljice okrasile razstavo s potonikami in drugim cvetjem. Najlepši okras razstave so pa rožice, ki so jih presadile iz svojih src v srca te nebogljene dece. Zato je razstava tudi ganljiva in zelo, zelo poučna. Naj doseže svoj namen in gane vse, ki imajo radodarno roko, saj je razstava tudi danes še ves dan odprta.

Spor med premogovniki in prom. ministrstvom likvidiran

Po skoro 14dnevnih pogajanjih je bil v petek med zastopniki premogovnikov in strojnim oddelkom generalne direkcije državnih železnic v Beogradu sklenjen sporazum in poravnan spor, ki je nastal med lastniki premogovnikov in prometnim ministrstvom zaradi dobave premoga državnim železnicam in ki je imel za posledico edino ustavitev dela ter povečano brezposelnost delavstva v premogovnikih.

Generalna direkcija državnih železnic je morala odstopiti od svoje namere, da bi se provizorij raztegnil tudi na junijske dobave, ter je morala pristati na to, da se vrše dobave premoga državnim železnicam v približno dosedanjih množinah in po približno dosedanjih cenah za vse tekoče proračunsko leto do konca marca l. 1929. Dobave premoga se imajo po dogovoru, ki je bil sklenjen z zvezo 16 premogovnikov, med katerimi je tudi TPD, pričeti takoj. Uprava državnih železnic se je nadalje obvezala, da se imajo plačila za dobave likvidirati v 60 dneh ter se je izrekla pripravljeno plačati po tem roku zamudne obresti. Glede premoga, dobavljenega od meseca decembra lani, je bilo sklenjeno, da se ima obračun izvršiti v petih dneh. Ako bi pri tem prišlo do nesoglasij, ima o njih odločati posebno razsodišče. Sporazumno so bili določeni tudi ostali pogoji za dobave premoga.

S tem je odstranjena nevarnost, da bi se obratovanje v premogovnikih ustavilo za delj časa. Generalna direkcija državnih železnic je sprejela v glavnem skoro vse zahteve lastnikov premogovnikov. Pri tem nastaja vprašanje, zakaj je sploh izzvala ta spor, ki je trajal celih 14 dni. Na eni strani so imeli veliko škodo tako premogovniki kakor uprava državnih železnic, na drugi strani je trpel z zavlačevanjem spora ugled državne uprave, največjo škodo pa so imeli rudarji, ki so ostali brez zaslužka vsled omejitve obratovanja v premonikih.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Ponedeljek, 18. junija; katoličani: Grvazij; pravoslavni: 5. junija, Protazij.

Jutri: Torek, 19. junija 1928; katoličani: Julijana; pravoslavni: 6. junija, Volkoslava.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Opera: »Salome«.

Ljudski kino: »Bagdadski lopov«.

Kino Ideal: »Pod alžirskim solncem«.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Ustar, Sv. Petra cesta; Hočevar, Spodnja Šiška

Šport

Borbe za državno prvenstvo

Sašk - Primorje 2 : 1; Hašk - Sand 4 : 2

BSK — Gradjanski (Sijek) 6 : 1.

Včeraj se je odigralo drugo kolo kvalifikacijskih tekem za državno prvenstvo. Naš prvak Primorje je igral v Sarajevu revanžno tekmo proti Sašku in izgubil v razmerju 2:1. Ker sta imela sedaj tako Sašk, kakor Primorje popolnoma enako goldiferenco — v Ljubljani je kakor znano zmagalo Primorje s 4:3 — so morali tekmo podaljšati, vendar tudi podaljšek ni prinesel odločitve, ker je vsako moštvo zabilo še po en gol, tako, da je znašal končni rezultat 3:2. Danes se mora zato odigrati nova tekma. Upamo, da nas bo Primorje tudi v tej častno zastopalo. O obeh tekmah bomo priobčili obširnejša poročila in mnenja sarajevskih listov.

Hašk je tudi v revanžni tekmi gladko odpravil Sanda na njegovih domačih tleh in sicer v razmerju 4:2, dočim je BSK v Osijeku z lahkoto porazil osiješkega prvaka Gradjanskega in sicer v razmerju 6:1.

★

— Lep uspeh Slovenca na Dunaju. Kakor vsako leto, se je vršil tudi v nedeljo na Dunaju tradicijonalni Ring tek, na katerega so bili poleg Nemcev vabljeni tudi Madžari in Jugosloveni Od Jugoslovenov sta se teka udeležila Slovenec Slapničar (ASK Primorje) in Predanič (ASK Zagreb). Slapničar je dosegel krasen uspeh. V težki mednarodni konkurenci je prispel na celj kot peti. Tekmovalo je nad 90 konkurentov.

Dnevne vesti.

— **Z naše univerze.** Imenovana sta za rednega profesorja na filozifski faktulteti izredni profesor dr. Izidor Cankar, za izrednega profesorja na tehnični fakulteti pa docent Juro Horvat.

— **Iz državne službe.** Za sreskega nadzornika policijskih agentov v Ljubljani je imenovan revirni nadzornik Jakob Podreberšek. Premeščen je vladni tajnik Rudolf Mahnič od velikega župana v Mariboru k sreskemu poglavrju v Ptuju. V višjo skupino so pomaknjeni arhivski uradniki Josip Smrekar v Mariboru, Ivan Puncev v Murski Soboti, Tomaž Berglez v Slovenjgradcu, Luka Velej v Šmarju pri Jelšah, Franc Covnig v Mariboru in Alojzij Metlikovec v Dolnji Lendavi.

— **Nedeljski vlak na progi Kranj-Ljubljana gl. k.** Od 17. junija do 30. septembra t. l. bo vozil po potrebi ob ugodnem vremenu ob nedeljah in praznikih na progi Kranj-Ljubljana gl. k. potniški vlak št. 927 z odhodom iz Kranja ob 19. uri 57 min. in prihodom v Ljubljano gl. k. ob 20. uri 45 min. in postankom na vseh postajah in postajališčih. Ta vlak bo vozil v svrho razbremenitve večernega vlaka, ki prihaja v Ljubljano gl. k. ob 21. uri 08 min. Kadar bo vozi ta vlak, bodo razobešeni na postajah od 21. ure dalje posebni razglasi.

— **»Cillier Zeitung« obsojena.** Stol sedmorice v Zagrebu je te dni razpravljal o ničnostni pritožbi, ki sta jo vložila zasebni obtožitelj Vinko Ljubič in France Schauer zoper razsodbo okrožnega sodišča v Celju, s katero je bil France Schauer radi pregreška uvrede po čl. 54 tisk. zakona obsojen na denarno globo 2000 Din, ako se pa ta ne bi dala iztirjati, pa na deset dni zapora in po čl. 63 na objavo razsodbe. Stol sedmorice je zavrnil ničnostno pritožbo obtoženca, pač pa je ugodil ničnostni pritožbi zasebnega obtožitelja in je bil F. Schauer po čl. 54 zakoa o tisku obsojen na 24 ur zapora z olajšavami po čl. 92 zakona o tisku in na denarno globo 1000 Din, dalje po čl. 62 zakona o tisku na plačilo 1000 Din materijelne odškodnine po čl. 63 zakona o tisku pa na objavo obsodbe v listu »Cillier Zeitung«. Obtoženec mora plačati tudi vse stroške procesa. Zasebnega tožitelja je v razpravi zastopal dr. Knaflič.

— **Po en gram radija** odpotuje te dni v Jachimov na Češkoslovaško posebna komisija ministrstva narodnega zdravja pod vodstvom načelnika dr. Štamparja. Predvojno so pridobivali največ radija na Češkoslovaškem, ker ga je pa bilo malo, je stal 1 gram 13 milijonov dinarjev. Po vojni so začeli pridobivati radij tudi v belgijskem Kongu. Ta radij je bil mnogo cenejši od češkega. Naša država je sklenila organizirati s pomočjo radija borbo proti raku in v letošnjem proračunu je določen 2½ milijona Din za nabavo radija. Češkoslovaška je pristala na to, da nam poda 1 gram radija za 3 milijone. Din. Zaradi te razlike v ceni radija ni bilo mogoče takoj kupiti. Prenos neznatne količine radija ne bo lahka stvar, ker ga je treba zelo skrbno spraviti, da ne izžareva. Čim prineso radij v Beograd, bo ustanovljen poseben institut za lečenje raka. Pol grama radija ostane v Beogradu, drugo polovico pa dobe bolnice va Zagrebu. Zanimivo je, da bo služila ta neznatna količina radija v zdravniške svrhe 1200 let.

— **Vas Lehen na Pohorju.** Notranje ministrstvo je odredilo, da se spremeni naziv vasi in občine Lehen pri Ribnici srez Maribor desni breg v Lehen na Pohorju.

— **Katastrofalen potres v daljavi.** Potresomerji na seizmografskem zavodu za geodinamiko v Ljubljani so zaznamovali ob 4.32.45 močan potres, čigar epicenter je bil oddaljen od Ljubljane približno 8700 km. Amplituda največjega potresnega vala je znašala 950 mikronov, perioda 15 sekund, dožina 65 km. Potres je moral povzročiti veliko razdejanje. — Prof. dr. Belar nam poroča, da so potresomerji observatorija pod Triglavom zabeležili včeraj zjutraj ob 4.30 izredno močan daljni potres, katerega odmeve je beležil veliki potresomer »Zlatorog« nad 4 ure. Po prvih udarcih sodeč so prihajali potresni sunki tega velepotresa z zapada.

— **Vreme.** Proti pričakovanju se je vreme v soboto poslabšalo in včeraj je malone ves dan deževalo. Šele popoldne se je nebo nekoiko zjasnilo, a proti večeru smo imeli zopet naliv. Obenem je včeraj pritisnil občuten mraz, kar je ob tem času pač redek pojav. Temperatura je znašala dopoldne 10 stopinj, ob 18. zvečer 12, ob 21. pa celo 9 stopinj. Barometer je kazal ves dan 760 do 762 mm. Danes zjutraj je znašala temperatura 10 stopinj, barometer je kazal 764. Zjutraj je ležala visoko nad mestom megla, ki se je dopoldne razpršila in nebo je bilo večinoma jasno. Včeraj je bilo deževno odnosno oblačno po vsej državi. Temperatura je povsod rapidno padla. V Dubrovniku so imeli 26, v Splitu 25, v Skoplju 22, v Beogradu 20, v Sarajevu in Mariboru 19, v Zagrebu 19, v Ljubljani 16 stopinj.

— **Gradbena direkcija v Ljubljani** opozarja vse interesente na I. ofertno licitacijo za napravo nove kuhinje v splošni državni bolnici v Beogradu, ki se bo vršila 30. junija 1928 v računskem oddelku ministrstva za zgradbe. Proračunska svota znaša Din 2,013.568.15. Točnejši podatki so razvidni iz oglasa, ki je nabit na uradni deski »Gradbene direkcije v Ljubljani, Turjaški trg št. 1-II

— **Čudno postopanje z ameriškimi potnimi listi.** Pod tem naslovom smo dne 9. t. m. v štev. 131 našega lista tudi navedli, da bo predlagana anketa pri izseljeniškem komisarijatu ugotovila krivce pristranskega postopanja pri razdelitvi potnih listov za izselitev v U. S. A. Od merodajne strani se je nas opozorilo in to s tem tudi lojalno objavljamo, da izseljeniški komisarijat v Zagrebu pri rizdelitvi potnih listov sploh nima ingerence ter potemtakem tam tudi anketa ne more ugotoviti krivcev tega pristranskega postopanja

—" **Maturanti mariborskega učiteljišča iz l. 1880, 1881, in 188.** Kolo časa se obrača vedno naprej in tako je blizu zopet čas našega običajnega spominskega sestanka, ki se bo vršil letos po lanskem sklepu določen v Slovenski Bistrici. Tovariši ostanimo zvesti naši tradiciji in se udeležimo vsi do zadnjega dne 7. in 8. julija t. l. ter tako pokažimo svojo solidarnost posebno letos ko se nam pridruži še letnik 1882. Potrebna je pravočasna zglasitev s številom udeležencev. Prenočišča bodo pripravljena za vse pravočasno priglašene ali privatno ali v gostilnah. Nameravan je izlet z avtom v Rogaško Slatino in nazaj. Udeleženci naj se takoj javijo pismeno pri tov. A. Porekarju Maribor, Tattenbachova ulica 26 I. Sklicatelji: Šalamun Šimen, Porekar Anton in Kocbek Franjo.

— **Smrtna obsodba v Mariboru.** V soboto je mariborska porota izrekla smrtno obsodbo. Na smrt na vešala je bil obsojen France Štrafel iz Prekmurja, ki je umoril 73-letno starko Marijo Majeričevo. Janez in Kristina Štrafel, ki sta bila osumljena soudeležbe pri umoru, sta bila oproščena.

— **Zagoneten napad.** V ljubljansko bolnico so včeraj pripeljali težko ranjenega 68-letnega užitkarja Miho Pogačnika iz Naklega pri Kranju. Starček se je snoči vračal domov. Tik pred domačo hišo pa ga je pogodila krogla iz puške Dušana Humra. Smrtnonevarno zadet v prsa se je starec zgrudil na tla. Zakaj je Humer streljal nanj, dosedaj še ni znano, zdi se pa, da je med Pogačnikom in Humrom vladalo staro sovraštvo. Stanje ranjenega Pogačnika je zelo težko in je malo upanja, da bi okreval. Humer je bil prijet in se bo za svoje dejanje zagovarjal pred sodiščem.

— **Brat z nožem nad brata.** Andrej Zajc, posestnikov sin iz Most, se je včeraj v Sneberjah sprl s svojim bratom Valentinom. Med prepirom sta se oba precej razburila in nenadoma je Valentin potegnil iz žepa nož in sunil ž njim brata v glavo. K sreči ga ni težko poškodoval, vendar je bila poškodba tolikšna, da so morali Andreja prepeljati v bolnico.

— **Neprevidno ravnanje s puško.** Anton Habič, kajžar iz Dobrunj, je v nedeljo streljal s staro puško. Pri streljanju se je pa razletela cev, pri čemur je bil Habič poškodovan na obrazu. Prepeljali so ga v bolnico.

— **Velik vlom v Gružu.** Ljubljanska policijska direkcija je prejela brzojavno obvestilo, da je bilo v noči od 9. na 10. tm. vlomljeno v stanovanje poročnika vojnega broda Ivana Kerna v Gružu. Vlomilci so odnesli mnogo dragocenosti, zlasti pa zlatnine in briljantov v skupni vrednosti 84.000 Din.

— **Vlom v Cerknici.** V Cerknici so neznani zlikovci vlomili v delavnico ključavničarja Janka Sežuna. Odpeljali so dve kolesi ter odnesli 10 komadov cevnih plaščev in več drugih predmetov. Skupna škoda znaša 2514 Din. Vlomilci so jo ubrali v smeri proti Ložu ali proti Velikim Laščam.

— **Ženska podružnica Ciril Metodove družbe v Novem mestu** je priredila »dan bonbončkov«. Čisti dobiček je znašal 800 dinarjev. Lepa hvala vrlim nabiralkam in nabiralcem! 497-n

Iz Ljubljane

—lj **Odkritje nagrobnega spomenika župniku Gabronu.** V soboto ob 16. so odkrili koroški rodoljubi zaslužnemu narodnemu borcu župniku Gabronu na pokopališču pri Sv. Križu nagrobni spomenik. Zbralo se je lepo število koroških Slovencev in Ljubljančanov, pokojnikovih častilcev in prijateljev. Na grobu sta govorila prof. dr. V. Rožič in ga. Maša Gromova v imenu kluba Primork. Dijaki Tehnične srednje šole so zapeli pod vodstvom pevovodje g. Premelča več žalostink. Pokojnikov grob so okrasile ge. Milka dr. Rožičeva, Primožičeva, dr. Zbašnikova, Miklavčeva ter šolski upravitelj g. Jekl in g. Josip Torker. Skromne pijetetne svečanosti so se udeležili tudi zastopniki Jugoslovenske Matice, Slovenske Straže, Ciril Metodove družbe, koroških Slovencev in klubna Primork. Na spomeniku je vklesana kitica: Ljubil Boga si in teptani naš narod, Slovenom posvetil si svoje življenje, slavo Koroške si širi povsod, plačilo naj bo ti nebeško vstajenje. Vsem cenjenim darovacem za Gabronov spomenik ter rodoljubnim damam za okrasitev groba bodi izrečena v pokojnikovem imenu prisrčna zahvala.

—lj **Velike konjske dirke v Ljubljani.** Poročali smo že, da se bodo vršile 28. in 29. tm. na vojaškem vežbališču velike konjske dirke, ki bodo tembolj zanimive, ker so združene z jugoslovenskim derbyjem, za katerega je razpisala centrala kasačkih društev 20.000 Din nagrade. Letošnje konjske dirke bodo daleč prekašale lanske, ker je program obširnejši in ker se bodo vršile oba dneva galop. dirke in še drugi razni zanimivi nastopi jahačev. Vsak dan bo sedem zanimivih nastopov prvovrstnih jahačev in vozačev. Nagrade znašajo nad 42.000 Din. Ena najzanimivejših točk bo poleg galopnih dirk nedvomno cigaretna tura, pri kateri se postavijo jahači na eni strani dirkališča, dočim stoje na drugi v razdalji kakih 400 m dame, ki so si jih izbrali posamezni jahači. Vsak jahač dobi cigareto, dama pa vžigalico. Vodja dirke da znamenje in jahači galopirajo do izvoljenih dam, ki jim prižgo cigareto. V galopu se jahači vračajo na start in tisti, ki pride prvi nazaj, je zmagovalec in dobi prvo nagrado. Opozarjamo ljubitelje konjskega sporta in javnost sploh že zdaj na to zanimivo konjskosprotno prireditev, ki bo privabila v Ljubljano tudi mnogo tujcev, ker je zanimanje zlasti za jugoslovenski derby vsako leto zelo veliko.

—lj **Na drž. ženskem učiteljišču v Ljubljani** so se vršili od 5. do 13. junija pod predsedstvom univ. prof. dr. Nikole Radojčića kot ministrskega odposlanca zrelostni izpiti. K izpitom se je prijavilo 45 kandidatk, in sicer 44 rednih gojenk in 1 izredna kandidatka, ki ji je ministrstvo prosvete dovolilo polagati dopolnilni izpit v svrho nostrifikacije zrelostnega izpita. Izpit je napravilo 37 kandidatk, med temi 9 z odliko; 8 kandidatkam se je dovolil ponavljalni izpit v jesenskem roku. Izpričevalo zrelosti so prejele gospodične: Amon Viktorija, Berger Marta, **Bezeljak Vida (z odliko)**, Brenk Marija, **Bučar Nikolaja (z odliko))**, Čeh Ana, **Dobnikar Ivana (z odliko)**, Dolenc Matilda, **Erker Berta (z odliko)**, Gale Ana, Golob Frančiška, Hlebec Marija, Jernejc Ivana, Kalan Veronika, Kocjan Angela, Koderman Milena, Köstl Ljudmila, Krusič Hilda, Matzele Marija, **Merhar Feliksa (z odliko)**, **Merhar Marija (z odliko)**, Mlakar Nada, Oražem Angela, Pavletič Irena, Pizzulin Potokar Rafaela, Punčuh Julijana, Rihar Rozalija, Svetina Frančiška, **Šegula Ivana (z odliko)**, Šetinc Dančela), Šiška Ana, Švigelj Marija, **Tavčar Vlasta (z odliko)**, **Torelli Ana (z odliko)**, Vrhovnik Marija, Zupančič Natalija.

—lj **Olepševalno društvo v Rožni dolini.** Rožna dolina prireja veliko proslavo svojega nastanka to je svojo 30letnico. Dne 7. na predvečer bo živahno vrvenje po celi nad 270 lepih domov in nad 3000 duš prebivalstva broječi vasi. — Zato v nedeljo vabi tasta vse občinstvo na svojo veliko ljudsko veselico, katera se bode vršila po celi naselbini brez vstopnine. — Spored je tako bogat in prvovrsten, da bode najčemernejšemu moral razvedriti dušo in srce.

—lj **Najnovejše iluze: Kristofič - Bučar.** 62-T

—lj **Reva s štirimi otroci brez stanovanja** in najpotrebnejšega prosi usmiljena srca, da ji pomagajo; darila sprejema uprava »Slov. Naroda«.

Iz Celja

—c **Celjsko pevsko društvo** je priredilo v soboto zvečer v veliki dvorani Celjskega doma v proslavo šestdesetletnice skladatelja g dr. Ant. Schwaba koncert. Pred začetkom sporeda je imel nagovor predsednik CPD g. prof. Fink, ki je orisal življenjepis in delovanje skladatelja. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je poslalo po deputaciji g. skladatelju diplomo, CPD pa mu je poklonilo lep lavorjev venec s trobojnico. Slavljenec se je ginjen zahvaljeval. Spored koncerta je obsegal točke raznih naših skladateljev. Pevski zbor je pod vodstvom g. pevovodja Šegule krasno izvajal program in podal s tem obračun svojega požrtvovalnega dela za minulo pevsko sezono. Koncert je nudil Celjanom zopet lep domač umetniški užitek, kakoršnih si želimo še več in smo za istega pevskemu društvu in njegovemu pevovodji gotovo hvaležni. Po koncertu je bil v mali dvorani prijateljski sestanek pevcev in občinstva.

—c **Aretiran je bil** od celjske policije Karol Mütsch, ki je koncem leta 1927 pri tvrdki Osvald Roedl v Pragi poneveril 103 tisoč češkoslovaških kron. Pobegnil je nato na nemško od tam pa s ponarejenim potnim listom v Jugoslavijo, kjer je imel sestro. S sestro sta kupila neko posestvo v Čretu pri Celju. Mütsch je tam živel s svojo priležnico, njegova sestra istotako s svojim ljubčkom. Vsi štirje so živeli tam nemoteno, dokler se niso sprli in stvar je prišla na ta način na dan. Vsi štirje so sedaj zaprti v celjskih zaporih.

Gospodarstvo

Naš uvoz v prvem četrtletju

Generalna direkcija carin objavlja statistične podatke o našem uvozu v I. četrtletju letošnjega leta. Celokupna vrednost uvoza je znašala 1.914,647.798 papirnatih ali 174,878.471 zlatih Din, kar pomeni, da se je naš uvoz v primeri s prvim četrtletjem lanskega leta povečal za 249.970.735 Din ali za 15.02 %. Po teži je naš uvoz od lani narastel za 57.518 ton ali za 25.17 %.

Prvo mesto po vrednosti zavzema bombaževina, ki smo jo uvozili v raznih oblikah za 481,035.984 Din, kar predstavlja 25.12 % celokupnega uvoza. Če prištejemo temu še 167,476.408 Din, za kolikor smo uvozili volne, vidimo, da znaša samo uvoz volne in bombaževine 548,512.392 Din ali 33.86 % celokupnega uvoza. Vsega tekstilnega blaga smo uvozili za 587,169.417 Din, kar predstavlja 35.88 % celokupnega uvoza. Drugo mesto zavzema železo in železnina, ki smo jo uvozili za 219,405.914 Din (11.46 %), na tretjem mestu je kot rečeno volna, na četrtem razna živila s 106,598.216, na petem stroji in aparati s 86,912.812, na šestem kože z 81,179.628, na sedmem prevozna sredstva z 42,981.589, na osmem mineralna olja z 39,136.481 Din itd.

★

—g *Dobave.* Gradbeni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. t. m. ponudbe glede oddaje 25 komadov knjig v tiskanje. (Pogoji so na vpogled pri istem oddeljenju.) — Prometno-komercijelni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave tiskovin. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 23. t. m. ponudbe glede dobave 150 komadov svedrov za premog; do 25. t. m. glede dobave jeklenih vrvi in 40.000 kg portlandcementa; do 26. t. m. glede dobave 10.000 kg moke) do 27. t. m. pa glede dobave 500 kub. metrov jamskega lesa. — Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema do 26. t. m. ponudbe glede dobave gumijevih cevi. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 26. t. m. ponudbe glede dobave jamskega lesa. — Dne 30. t. m. se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede oddaje nakladanja in razkladanja premoga. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Do 30. junija se še lahko vpišete v Vodnikovo družbo

Smrt večnega ženina

V kaznilnici v Kartouzih na Češkem je umrl v petek zvečer Bogumil Jirasek, ki je bil obsojen na več let težke ječe zaradi serije zločinov in sleparij. Jirasek je bil v svoji stroki pravi fenomen. Predno je pričel svojo pustolovsko karijero, je absolviral realko in postal učitelj. Kmalu je pa dal učiteljski službi slovo in si poiskal službo pri zavarovalnici. Jezik je imel dobro namazan in ker je znal tudi elegantno nastopati, je kmalu dobil vodilno mesto. Njegova letna plača je znašala pred vojno 100.000 kron. Toda ta denar mu ni zadostoval. Mož je kmalu pozabil razlikovati moje od tvojega. Potvoril je bilanco in obsojen je bil na šest let težke ječe. Spomladi l. 1919. se je vrnil iz kaznilnice in zopet je dobil službo v zavarovalnici. Ravnateljstvo mu je spregledalo prvo sleparijo in Jirasek se je izkazal hvaležnega. Delal je tako pridno, da je do konca leta pridobil zavarovalnici toliko novih klijentov, da je znašala na njegov konto odpadajoča zavarovalnina 8 milijonov kron.

Toda kmalu je zašel Jirasek znova na kriva pota. Najprej je izrabil svoj položaj kot akviziter zavarovalnice in si dal izplačevati visoke provizije, ne da bi svoje klijente zavaroval. Ko so se začele množiti ovadbe, je mož pod imenom Bohumil Jirasek izginil in v novinah so se začeli ponavljati oglasi tvrdke «Sreča». To je bila posredovalnica, ki je razglašala, da išče mnogo bogatih dam može, če treba tudi brez denarja, na drugi strani je pa predlagala siromašnim dekletom bogate ženine. Orožništvo je pozneje ugotovilo, da tiči za to posredovalnico Jirasek. Ko so mu postala tla prevroča, se je preselil drugam. Nastopal je pod raznimi imeni in osleparil je nebroj naivnih deklet, pa tudi nadebudnih ženinov, ki so mislili, da jim preskrbi bogate neveste.

Zadnja obtožnica, ki je spravila sleparja predlanskim pred sodišče, je navajala, da je Jirasek izvabil naivnežem 900.000 Kč. Zaročen je bil 85krat. Često se je pripetilo, da je potoval z vlakom in ko je njegova žrtev izstopila, je izstopil tudi on že kot zaročenec, v žepu je pa imel uro in denarnico svoje izvoljenke. Oblasti so izdale za njim nebroj tiralic, toda izslediti ga niso mogle. Slednjič ga je spoznal sprevodnik vlaka na progi, kjer se je Jirasek med vožnjo večkrat zaročil. Za svoje sleparije je bil obsojen na pet let težke ječe, kazni pa ni odsedel, ker se je preselil v nebeško kaznilnico.

Kdo te ima rad?

To je vsakdanje vprašanje, pod katerim se pa skriva v Madridu opereta, ki napolni vsak večer gledališče »Apollo«. Snov nove operete, ki je dosegla v Madridu nepričakovano velik uspeh, je zelo zanimiva in originalna. Avtor se je lotil težkega problema s tem, da je obdelal v opereti grde moške in ženske. Usoda ustudnih moških, zlasti pa žensk je zelo bridka in baš zato je vzbudila opereta toliko zanimanje.

Opereto so igrali zvelikim uspehom že neštetokrat. Šele zadnje dni se je zanimanje za njo nekoliko poleglo in ravnatelj gledališča je začel razmišljati, kako bi znova napolnil gledališče. Slednjič si je izmislil trik, ki je prav tako originalen, kakor ideja operete same. Nekega dne je povabil vse ostudne moške in ženske in jim dal na razpolago brezplačne vstopnice. Dve najboljši loži je rezerviral za najgrške moške in ženske. Ideja je vzbudila v Madridu splošno senzacijo in gledališče je bilo zopet razprodano. A vendar se ravnateljev trik ni v polni meri obnesel. Zanimivo je namreč, da so zasedli brezplačna mesta samo grdi moški in da nobena ženska ni reflektirala na brezplačno vstopnico. Zanimanje za obe loži je bilo tako veliko, da so se grdi moški malone stepli za vstopnice. Naenkrat je hotel biti vsak moški najgrši na svetu. Ženske se kot rečeno, niso potegovale za to slavo. Morda v Madridu res ni grdih žensk, ali pa se Španke ne zavedajo, da so grde.

Nov zračni kolos

V Zeppelinovih delavnicah v Friedrichshafnu bo koncem julija dograjen nov ogromen zrakoplov. Ogrodje iz duraluminija je že gotovo in treba ga je samo še prevleči, pa bo zrakoplov v glavnem izgotovljen. Konstrukcijska ideja novega zrakoplova se je v 30 letih zelo malo izpremenila, samo v nekaterih detajlih je napredovala z duhom časa. Novi zrakoplov se bo imenoval L. Z. 127 in bo izgotovljen koncem julija, ko se dvigne v zrak in napravi prvi poskusni polet.

Novi zrakoplov je največji, kar jih je videl doslej svet. Dolg bo 235 m, visok 33.5, širok pa 30.5. V notranjosti bo meril 105.000 m³. To pomeni, da bi zadostoval plin, s katerim bo napolnjen zrakoplov, za plinovo svetiljko, ki bi gorela nepretrgoma 240 let. Iz blaga, s katerim bo prevlečen zrakoplov, bi se dalo narediti 40.000 srajc. Žice so porabili za ogrodje toliko, da bi lahko napeljali telefonsko ali brzojavno zvezo od Berlina do Leipziga. V zrakoplovu bo razkošno opremljen družabni salon, velika jedilnica, električna kuhinja, 10 sob s posteljami, umivalniki z angleškimi kloseti, dalje kabina za 26 mož posadke, oddelek za pošto in prtljago. Zrakoplov bo gonilo pet Maybachovih motorjev z 2650 HP. Akcijski radij bo znašal 10.000 km pri obremenitvi 15.000 kg in pri hitrosti 128 km na uro. Seveda ne bo mogoče rabiti za pogon novega zračnega kolosa bencina, ker bi narasla teža samega zrakoplova na 30.000 kg. Namesto tekočega bencina bo gonil motorje bencin v plinskem stanju, čigar specifična teža je enaka teži zraka, tako da zrakoplov z njim ne bo obtežen. Tega plina se da vzeti v zrakoplov toliko, da se poveča akcijski radij za 30 %.

Namen novega zrakoplova je dokazati tehnično možnost prekooceanskega poleta z zrakoplovi. L. Z. 127 bo služil v prvi vrsti proučevanju vremenskih prilik nad oceanom. Zeppelinove delavnice razmišljajo tudi o tem, da bi ga posodile španski zrakoplovni družbi, ki bi uvedla z njim redni zračni promet na progi Sevilla-Buenos Aires. — Prvi propagandni polet se bo vršil okrog Nemčije. Nato poleti L. Z. 127 dvakrat v Ameriko, slednjič pa okrog sveta, in sicer v 13 dneh. S tem bi bil dosežen rekord v hitrosti, daljavi in vztrajnosti. Nemčija hoče torej z novim zrakoplovom pričeti novo epoho v zračnem prometu.

Tatovi avtomobilov pod ključem

Nedavno smo poročali o drznih avanturah neznanih banditov na Dunaju, ki ki so strahovali vse mesto. zlasti pa avtomobiliste. Ukradli in odpeljali so več avtomobilov, poleg tega so pa zagrešili tudi več roparskih napadov. Žrtev bestijalnih zločincev, ki so operirali tako, kakor njihovi kolegi na divjem zapadu ali kakor se vidi v kinematografih, sta postala tudi neki šofer in neki stražnik. Dunajska policija se je zaman trudila, da izsledi prevejane zločince. Vedno in povsod so se znali spretno izmikati roki pravice.

Toda te dni jih je vendar doletela usoda. Prijeli so jih orožniki. Dunajski listi prinašajo o tem obširna poročila in navajajo v komentarjih, da si bo sedaj pač vsa javnost globoko oddahnila. Zločinca sta bila dva in sicer jedva 25-letni mehanik Rudolf Nadvornik in brezposelni pomožni delavec Rudolf Vacek. Oba lopova sta priznala številne zločine, med drugim tudi, da sta umorila šoferja Hornsteina, da sta napadla višjega stražnika Retzla, da sta skupno izvršila roparski napad na banko Rosenberg na Kolovratringu in da sta tudi napadla vdovo Fischer. Odpeljala sta 13 avtomobilov. Inicijativo za vse podvige je dal Nadvornik, ki je kljub svoji mladosti že popolnoma pokvarjen. Že v mladih letih je delal fant tako svojim roditeljem, kakor tudi učiteljem in profesorjem hude preglavice in iz realke so ga radi surovega vedenja in tatvine izključili. Kot 17letni mladenič je bil radi tatvine obsojen na 18 mesecev ječe. Policija intenzivno zaslišuje oba zločinca, ker sumi, da sta zakrivila še več drugih, dosedaj še nepojasnjenih zločinov.

Nadvornik je oženjen in oče enega otroka. Njegov pajdaš Vacek je priznal, da sta hotela z ukradenimi avtomobili izvršiti roparske napade na banke. Policija je prepričana, da sta imela ali pa iskala pomagače.

Hoover bodoči prezident USA

Dne 6. novembra se bodo vršile v ameriki volitve novega predsednika. Ker je dosedanji predsednik Coolidge ponovno izvolitev odklonil, je seveda takoj nastalo vprašanje, kdo bo novi predsednik USA. Borba za najvišje mesto v USA je prešla v odločilen stadij. Republikanska stranka, ki ima v kongresu absolutno večino in čije kandidat bo prav gotovo bodoči predsednik Zedinjenih držav, se je že odločila. Na strankinem kongresu, ki se je nedavno vršil v Kansas Citŏ, je bil z veliko večino izbran za kandidata Herbert C. Hoover. Zanj je oglasovalo 837 delegatov, proti samo 74.

Demokratska stranka, ki je za republikansko največja v državi, svojega kandidata še ni postavila. Zdi se pa, da je to povsem postranskega pomena. Dejstvo je, da imajo republikanci v deželi večino in je torej zmaga Hooverju sigurna.

Bodoči predsednik USA je zanimiva osebnost. Rojen je bil 10. avgusta v mestu Jowa, država Kalifornija. Že kot devetletni deček je izgubil svoje roditelje. Nato so ga vzeli k sebi sorodniki. Kot 13letni deček si je moral že sam služiti kruh. Bil pa je priden in zelo ukaželjen. V prostem času se je učil in napredoval je tako, da se je lahko čez nekaj let vpisal z slušatelja na univerzo Standford. Po štiriletnem študiju je zapustil univerzo kot diplomiran inženjer. Kasneje ga srečamo na divjem zapadu. Med rudarji in pri železnici. Leta 1900 ga je zaneslo na Kitajsko. Udeležil se je bokserske vstaje in je sodeloval pri obrambi Tienstsina. Vrnil se je v domovino kot imovit mož in tam ustanovil več lastnih industrijskih podjetij, ki so večinoma lepo uspevala.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, je odšel Hoover v Belgijo, kjer je organiziral preskrbo z živili. Čim je Amerika stopila v svetovno vojno, je bil Hoover pozvan na čelo oddelka za preskrbo armade in mornarice z živili. Bil je zelo vešten, korekten in natančen. Zato je obdržal to funkcijo do konca vojne. Po vojni je organiziral veliko človekoljubno akcijo. Ameriška pomoč sestradani, med vojno oslabeli evropski deci, je bilo njegovo delo. Te njegove pomoči smo bili deležni tudi Jugosloveni.

Ko je bil izvoljen za predsednika USA Harding, je bil Hoover trgovinski minister Zedinjenih držav. Kot tak je ostal tudi v Coolidgejevem kabinetu. Hoover uživa v Ameriki velik sloves in že dejstvo, da ga je republikanska stranka izvolila s tako ogromno večino za svojega kandidata, kar je v zgodovini ameriških volitev zelo redek slučaj, priča, da je mož zelo popularen.

Edgar Wallace:

TRIJE PRAVIČNIKI

ROMAN.

«Ni sicer bog zna kako ličen, ima pa to prednost, da lahko pod njim nosite, kar hočete.»

«Kdaj se začne ples?» Mirabela si je mislila, da bi ne bilo tako nápak, če bi se ga vendarle udeležila; bila je zelo naravno dekle in ples v kostumih ji je bilo nekaj povsem novega.

«Ob desetih!» je odgovorila Johana. «Povečerjava lahko prej, preden dospo Montyjevi prijatelji. Gotovo bi se radi seznanili z Montyjem, ne? On je spodaj. Draga moja, takega gentlemana še niste srečali.»

Mirabela bi se bila najrajša na glas zasmejala.

Malo potem je bila predstavljena strašnemu Montyju in njegovo pokojno in prikupno ponašanje ji je po krčevitih naporih Johane, ki ji govorjenje ni šlo prav z jezika, delo zelo dobrodejno.

Monty je bil že skoro v vseh delih sveta in je o vseh znal kaj povedati.

Mirabeli se je skoro zdel prijeten, čeprav je menila, da je nekam gizdav; vzlic temu ni bila nezadovoljna, ko je čula, da svojih prijateljev ne pričakuje prej, dokler oni ne odideta.

Do večerje se je docela opomogla. Monty je bil svetski človek, galanten do skrajnosti; niti z besedo niti z gesto ni pokazal ničesar, kar bi Mirabelo moglo razžaliti. Ko so že skoro povečerjali, se je začulo s ceste vpitje kolporterja. Skozi okno jedilnice je videla slugo, ki je šel na ulico kupit list. Pogledal je napise in je čitajoč počasi odšel po stopnicah gor. Malo potem je stopil v sobo in je moral gospodarju skrivaj dati znak, zakaj Monty je takoj odšel ven, in potem je Mirabela slišala, da sta se natihoma pogovarjala. Johana se je vznemirila.

«Radovedna sem, kaj se je zgodilo,» je dejala malce nervozna. «Zelo nedostojno je, ostaviti dame sredi večerje...»

Tisti mah se je Monty vrnil. Ali si je domišljala, ali je bil zares bled? Tudi Johana je opazila in njeno čelo se je nabralo; toda bila je preveč previdna, da bi izustila kako pripombo glede njegove nenadne izpremembe.

Mr. Newton se je opravičil in je sedel na svoj stol ter si natočil čašo šampanjca. Le trenutek mu je roka trepetala, potem je bil zopet miren kakor prej.

«Kaj se je zgodilo, Monty?»

»Zgodilo? Nič, dušica!« je odgovoril kratko in je povzel pogovor tam, kjer ga je prekinil, ko je odšel iz sobe.

»Pa vendar ni zopet ona vražja kača?« je vprašala Johana, ki jo je izpreletelo po hrbtu. »Bog, ta kača mi bo živce docela razdejala. Saj nikdar ne grem spat, ne da bi pogledala pod posteljo in premetala obleke. Kdaj bi jo bili že morali ujeti, če bi policija...«

V tem trenutku je začutila, da so bile oči Netwona uprte v njo; zadel jo je tako mrzel, preteč in zloben pogled, da so ji ostale besede obtičale na jeziku.

Mirabela je odšla gor, da se preobleče in Johana je hotela za njo, toda mož ji je ukazal, da ostane.

»Johana, ti si preveč brbljava,« je rekel pohlevneje, kakor je pričakovala. »Kača ni tak predmet pogovora, da bi bil primeren za čebljanje pri večerji. In še nekaj!« Odšel je na hodnik, se ozrl na vse strani, stopil nazaj v sobo in za seboj skrbno priprl vrata. »Pazi, da bo dekle vedno v tvoji bližini!«

»Kdo naj pa potem pleše z menoj?« je vzrojila. »To bo res lepa noč!«

»Benton bo vedno pri vas, razen njega pa pride še eden iz .stare garde' ...«

Videl je, da se je prestašila, in se je zahehetal.

»Kaj ti je vendar, neumnica?« je vprašal dobrovoljno. »Plesal bo z dekletom.«

»Hotela bi, da bi teh malopridnežev ne bilo na plesu,« je odvrnila vznemirjena. Toda Monty se ni mnogo menil za njen strah

»Jaz pridem o pol dvanajstih. Najbolje bo, če me čakaš ob vhodu pri ameriškem baru. Moji prijatelji niso prišli, da boš vedela! O polnoči bosta že doma.«

»Tako zgodaj?« je vprašala poparjena. »Zakaj? Takrat vendar še ni...«

»O polnoči bosta doma!« je ponovil mirno. »Pojdi v njeno sobo in pospravi vse, kar bi utegnila tu pozabiti. Razumeš? Nič njenega ne sme ostati pri nas!«

»Toda kadar se vrne, bo...«

»Ne bo se vrnila!« je odvrnil Monty Newton.

Deklico je izpreletela groza

7.

Moralično prigovarjanje.

»Neki mož je zunaj, guvner, in želi govoriti z vami.«

Bilo je četrt na deset. Deklici sta bili odšli pred kakimi desetimi minutami. Montague Newton se je pripravil, da prebije čas do enajste ure. Odložil je pacijenčne karte, ki jih je bil pravkar mešal.

»Neki mož? Z menoj želi govoriti? Kdo pa je, Fred?«

»Ne vem, še nikdar ga nisem videl. Zdi se mi kakor kak detektiv.«

»Detektiv?« Montyju so se nabrale obrvi. A ne od bojazni. V teku svoje pestre prošlosti je že dostikrat naletel na detektive in je že zdavnaj izgubil bojazen pred njimi.

»Naj vstopi!« je prikimal.

Vitki mož v črni obleki, ki je natihoma stopil v sobo, je bil Montyju tuj, čeprav so mu bili sicer dodobra znane osebnosti onih krogov, ki se ukvarjajo z raziskavanjem zločinov. In vendar se je njegov obraz Montyju zdel nekam znan.

»Kapetan Newton?« je vprašal tujec.

»Tako mi je ime.« Newton je smehljaje vstal.

Posetnik se je počasi obrnil k vratom, skozi katera je bil sluga odšel.

»Ali vaši sluge vedno prisluškujejo na ključavnici?« je vprašal s pokojnim in umerjenim glasom, in Newtonov obraz je mahoma oblila temna rdečica.

V dveh korakih je bil pri vratih in jih je baš pravočasno odprl, da je še videl slugove pete.

»He! Čujte!«

Z mračnim obrazom je poklical slugo nazaj.

»Če želite kaj zvedeti, bi se mogli potruditi v sobo in vprašati, ne?« je zakričal nanj. »Ako vas še kdaj zalotim, da prisluškujete, vas pobijem. Ste razumeli?«

Mož se je jecljaje opravičeval in jo je jadrno pobrisal.

Strahopetec vodi polarno ekspedicijo

Nobile je lani kot kapitan Amundsenovega zrakoplova od strahu plakal. — Amundsen hiti ponesrečenemu diletantu na pomoč. — Radio-telegrafist edina nada Nobileve ekspedicije.

Položaj Nobilove ekspedicije je ostal zadnja dva dneva v glavnem neizpremenjen in je še bolj kritičen, nego je bil po katastrofi, ki je zadela zrakoplov »Italia«. Tam daleč na skrajnem severu naše zemlje je obtičalo v večnem ledu in snegu 17 mož, ki so se odločili za pot na severni tečaj in tvegali svoje življenje še bolj, nego so ga tvegali drugi polarni raziskovalci, kajti Nobilova ekspedicija ni bila zadostno organizirana in opremljena. 17 mož je v smrtni nevarnosti in ves kulturni svet napeto pričakuje najmanjše vesti o njihovi usodi. Da ni polarno ozemlje zavito v kopreno misterijoznosti, da niso zahtevale ekspedicije na severni tečaj že toliko žrtev in da niso Italijani s tolikim pompom razbobnali priprav za Nobilov podvig, bi se svet ne zanimal tako za nesrečne udeležence te ekspedicije. Saj je mnogo ljudi dan za dnem v smrtni nevarnosti, saj so na dnevnem redu nesreče, ki zahtevajo mnogo človeških žrtev, a vendar se svet zanje še daleč ne zanima tako, kakor za Nobila in njegove spremljevalce, ki se jim vsak dan bolj približuje strašna smrt v objemu večnega ledu.

Že pred startom »Italie« v Milanu so strokovnjaki dvomili o uspehu Nobilove ekspedicije in ko so prispele prve vesti o katastrofi »Italie«, so izkušeni polarni raziskovalci trdili, da rešitev ne bo lahka in da bodo rabile rešilne ekspedicije več tednov, predno dosežejo svoj cilj, če ga sploh dosežejo. Največje zanimanje vlada po vsem svetu za generala Nobila, ki se je udeležil lanske Amundsenove ekspedicije na severni tečaj, kot kapitan Amundsenovega zrakoplova »Norge«. Kdor hoče voditi zrakoplov, zlasti še na tako velike razdalje in v tako težkih vremenskih prilikah, mora biti temeljito podkovan v letalstvu. Tu ne gre za telesno konstrukcijo, marveč za tehnično izurjenost, zlasti pa za nekak prirojen smisel in instinkt krmarja in pilota, ki mora biti vedno pripravljen na nevarnost. Svet se vprašuje, ali je bil Nobile dovolj izurjen, ali je imel dovolj smisla in izkušenj za težko in odgovorno nalogo, ki jo je prevzel kot vodja ekspedicije? Na to vprašanje odgovarjajo strokovnjaki skeptično. Že polet »Italie« nad Evropo je pričal, da Nobile še daleč ni sposoben za vodjo polarne ekspedicije. Da Nobile res ni sposoben voditi ekspedicijo na severni tečaj, dokazuje sam Amundsen v svojih spominih na lanski polet z zrakoplovom »Norge.«

Ne bomo ponavljali Amundsenove sodbe o Nobilu v podrobnostih, ker je itak javnosti več ali manj znana, pač pa hočemo navesti nekatere značilne ugotovitve znamenitega polarnega raziskovalca o vodji italijanske polarne ekspedicije. Da ni bilo na Amundsenovem zrakoplovu izkušenega pilota Larsena, bi bila zadela norveško ekspedicijo ista katastrofa, kakor je zadela italijansko. Nekega dne, pripoveduje Amundsen, je stopil Nobile k Oskarju Wistingu, ki je upravljal višinsko krmilo, in mu dejal, da bi rad sam krmaril. Wisting se je umaknil in krmilo je prevzel Nobile. Lahko si pa mislite mojo grozo, ko sem opazil, da Nobile suče krmilo, ne da bi opazoval pokrajino pod seboj in pod nogami. Pogledal sem in opazil, da se vedno bolj bližamo ogromnim ledenim goram. Ozrl sem se na Nobila in videl, da sploh ni opazil, da nam preti katastrofa. Ker se pa nisem hotel vmešavati v tehnično vodstvo zrakoplova, sem molčal. K sreči je stal pri meni Rijser Larsen, ki ni bil tako skrupulozen. Zrakoplov se je hitro spuščal in vsak hip je bilo pričakovati, da se z vso silo zaleti v ledeno goro. V zadnjem hipu je skočil Larsen k Nobilu, ga pahnil v stran in prijel za krmilo. Da ni bilo Larsena, bi bila katastrofa neizogibna.

To pa ni bil edini primer, ki jasno priča, da Nobile še daleč ni dorasel svoji nalogi. Amundsenov zrakoplov je objela nekega dne gosta megla in Nobile ga je pognal z največjo naglico navzgor. V svoji vročekrvnosti ni niti pomislil na pritisk plina v posodi, zrakoplov je priletel tako visoko, da se je bilo bati, da plin vsak čas eksplodira. Nobila so opozorili na to nevarnost in ko je hotel spraviti zrakoplov v nižje zračne plasti je krmilo odpovedalo. Nobila se je lotil tak obup, **da je izgubil glavo in začel plakati.** Namesto da bi spravil zrakoplov na varno, je obupno mahal z rokami in klical na pomoč. Trije Norvežani so priskočili in v zadnjem hipu preprečili katastrofo.

Že iz tega je razvidno, da Amundsen generalu Nobilu ne daje najboljšega izpričevala. Iz Amundsenovih člankov je tudi razvidno, zakaj je prišlo med izkušenim polarnim raziskovalcem in domišljavim Italijanom do ostrega konflikta, v katerega sta morali poseči celo vladi obeh držav.

Največje zanimanje vlada zdaj za rešilno ekspedicijo, ki jo organizira Amundsen. Usoda je hotela, da mora pohiteti Nobilu na pomoč mož, ki ga je hotel domišljavi Italijan lani predvsem svetom osmešiti, češ da nima nobene zasluge za posrečen polet na severni tečaj. Amundsen je odpotoval v soboto zvečer v Bergen, kjer ga je čakal francoski hidroplan »Lathan« pod vodstvom pilota Guilbauda. Amundsena spremlja poročnik Dietrichson, ki se je l. 1905 udeležil njegove polarne ekspedicije kot pilot. Amundsenovi rešilni ekspediciji se je pridružil tudi kapitan Wisting, ki se je udeležil skoro vseh Amundsenovih ekspedicij in je spremljal slavnega Norvežana tudi lani na severni tečaj. Ker pa v francoskem letalu ni prostora za vse člane rešilne ekspedicije, se odpeljeta dva na Spitzberge s parnikom. Živila in orožje, ki ga Nobile najbolj potrebuje, so že poslali v Bergen. Operacijska baza pomožne ekspedicije na Spitzbergih bo Adventsbay, ki leži kakih 100 km južno od Kingsbaya. Norveški listi pišejo, da je preteklo v soboto 25 let, odkar je Amundsen na malem parniku »Gjoea« prvi preplul morsko ožino nad ameriškim kontinetom v severozapadni smeri. S to ekspedicijo je Amundsen zaslovel po vsem svetu. Francoski hidroplan je startal v soboto na Seini k poletu v Bergen. Seboj je vzel zlasti toplo obleko in živila. V Bergen je prispel pilot Guillbaud v soboto zvečer in včeraj je startal k poletu na Spitzberge.

Italijani so očitali znani nemški letalski družbi Lufthansa, da je zahtevala za rešilno ekspedicijo previsoko odškodnino. Na te očitke odgovarja vodstvo Lufthanse, da je Nemčija takoj ponudila Italiji svojo pomoč, toda Italija na to ponudbo sploh ni odgovorila. Samo Amundsen se je informiral pri Lufthansi, koliko bi znašal odkup odnosno najemnina za letala. Lufthansa je stavila ponudbo, na katero pa ni dobila odgovora. Amundsen namreč ni dobil iz Amerike potrebne denarne podpore in zato nemških aeroplanov za rešilno ekspedicijo ni mogel kupiti.

Položaj Nobilove ekspedicije bi bil naravnost obupen, da ni med njenimi člani skromnega, požrtvovalnega in spretnega moža, ki je sedaj edina nada teh nesrečnežev. To je seržant Biaggi, radiotelegrafist na Nobilovem zrakoplovu. Sprejemna in oddajna postaja sta bili v gondoli, ki se je razbila. Radiotelegrafist je moral torej oba aparata popraviti in lahko si mislimo, kako naporno je bilo to delo, kajti mož je delal dva tedna. Skoro brez pomožnih sredstev, v viharju in snežnem metežu, a najbrž tudi v smrtnem strahu je Biaggi popravljal radioaparate. Tudi akumulatorji niso ostali nepoškodovani. K sreči je bila oddajna postaja, ki jo je vzel Nobile s seboj, samo za kratke valove, ki potrebujejo neznatno energijo. In ta aparat je sedaj edina nada nesrečne Nobilove ekspedicije. Radiotelegrafist je popravil tudi sprejemno postajo in tako so nesrečneži iz vsake njegove brzojavke črpali nove moči v boju proti strašni beli tišini. Toda električna energija oddajne postaje vidno peša, znaki »Italie« so vsak dan slabejši in kmalu nastane usodni dan, ko bodo čarobne skrinjice utihnile in ko Nobilova ekspedicija ne bo mogla pošiljati v svet nobene vesti. To je usoda, ki je ne more preprečiti niti junaški seržant Biaggi, čeprav bi napajal oddajni aparat z lastno krvjo.

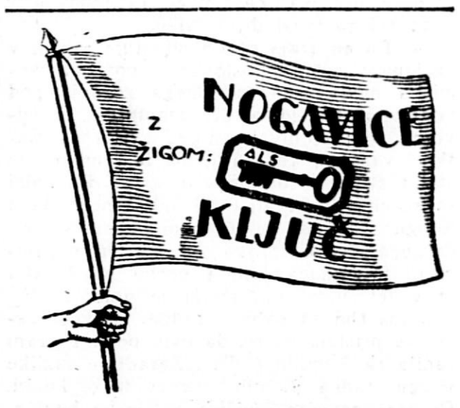

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

13

Zborovanje agronomov

Zagreb, 17. junija. Danes se je vršil občni zbor društva jugoslovenskih agronomov. Iz Slovenije so se udeležili zborovanja inž. Lah, inž. Tavčar, inž. Lukman in zastopniki ljubljanskega oblastnega odbora. Skupščina je razpravljala o raznih stanovskih vprašanjih in o povzdigi poljedelske produkcije, o čemur je referiral inž. Lah. Zborovanje se jutri nadaljuje.

K Mag. št. 21787/27. ref. V.

Razglas.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje

oddajo zidarskih in tesarskih del

za ograjo kolonije mestnih vil za topničarsko vojašnico. Tozadevne podatke je dobiti v mestnem gradbenem uradu do 20. junija med uradnimi urami. Ponudbe je vložiti do 22. junija do 11. ure.

Mestni magistrat ljubljanski
dne 16. junija 1928. 1187

Švejk v slovenskem prevodu

Slovenci smo občudovali Švejka najprej v filmu, potem na odru, a sedaj ga imamo tudi v knjigi. V vrlem vojaku Švejku je na preprost, a tem bolj učinkovit način osmešeno vse, kar nas je morilo in mučilo pred prevratom in v svetovni vojni: militarizem, špiceljstvo, vojaško zdravništvo, štreberstvo, renegatstvo in nadutost mogočnih tepcev in denuncijantov. Dokler bereš se zabavaš, smehljaš in pritrjuješ: »Da, prav tako je bilo l. 1914 in ves čas med vojno.«

PUSTOLOVŠČINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA v svetovni vojni je izdala v jako lični opremi (broširana knjiga velja Din 46, vezana Din 56)

Knjigarna Tiskovne zadruge
v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

Stanovanje

1 večje sobe s kuhinjo išče uradniški zakonski par (3 osebe) v stari ali novi hiši. Vselitev 1. ali 15. julija. Ponudbe na upravo lista pod «Stanovanje»/1174.

Pazite na obleke

ker si veliko, veliko lahko prihranite če jo daste čistit in barvat v kemično pralnico kjer je cena najnižja in najbolj solidna postrežba.

Anton Boc,
LJUBLJANA, Selenburgova ul. št. 6/I — tovarna Vič - Glince

MR. BAHOVEC
PLANINKA
ZDRAVILNI ČAJ.

prenavlja, čisti in osvežuje kri, izboljša slabo prebavo, slabotno delovanje čreves, napihovanje, obolenja mokračne kisline, jeter, žolca in žolčni kamen. Vzpodbuja apetit in izborno učinkuje pri arteriosklerozi — «PLANINKA» čaj je pristen v plombiranih paketih po Din 20.— z napisom proizvajalca:
LEKARNA BAHOVEC
Ljubljana, Kongresni trg
(Dobi se v vseh lekarnah)

L. Mikuš
LJUBLJANA
MESTNI TRG 1
priporoča svoje zaloge čevljev in solnčnikov ter spremljajočih predmetov
Popravila izvršujem točno in solidno

Trgovski ulični lokal

na Mestnem trgu, pripraven za delikatesno trgovino, se takoj odda v najem. Ponudbe upravi »Slovenskega Naroda« pod »Delikatesna trgovina«. 1185

Boljšo večjo gostilno

vezano z delikatesno trgovino, oddam v najem na prometnem mestu Ljubljane. Ponudbe pod »Dobra pozicija 1186« na upravo »Slov. Naroda«. 1186

Brzojavni drogi.

Kupujem stalno vsako množino brzojavnih drogov: smreka, jelka, bor od 8 do 12 m dolgosti od 11 do 14 cm na vrhu. Kupuje se na vseh postajah Slovenije. Obvezne ponudbe od kub. m na naslov: Korošec Dragotin, trgovina z rudokupnim lesom, Šmartno ob Paki (Gorenje št. 7). 1190

Čevljarji, pozor!

Otvoritev zasebnega tečaja za gg. mojstre in pomočnike, ki se vrši 3. julija t. l. Interesenti zahtevajte prospekt. Voditelj tečaja Jos. Steinman, Ljubljana. 1195

Natakarica

z večletno prakso išče službo v boljšem hotelu ob morju. Nastop 1. julija. Ponudbe na upravo lista pod »Natakarica«. 1194

Šivilja

za perilo in obleke išče službo, ev. gre šivat na dom ali pa prevzame delo na dom. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod »Izurjena«. 1192

40 hl cvička

prima grič **Bojnik** pri Markovcu letnik 1927 ugodno prodam.
Cenjene ponudbe na upravništvo „Slovenskega naroda“ pod „Cviček“ 1188

Občinsko upraviteljstvo Split.

Št. 8151.

Natečaj.

Občinsko upraviteljstvo v Splitu razpisuje natečaj za izvršitev skice za osnovno šolo »GRAD« in za osnovno Šolo »LUČAC« v Splitu.

Pravico sodelovanja imajo vsi arhitekti in inženjerji državljani kraljevine SHS ter arhitekti in inženjerji slovanskih držav, ki stalno bivajo v mejah kraljevine SHS.

Člani ocenjevalnega sodišča:

Župan Splita dr. Ivo Tartaglija;
prosvetni inšpektor prof. Niko Stipčević;
direktor sred. tehn. šole ing. Vorih Matković;
inšpekt. gradbene direkcije v Dubrovniku ing. Ivan Ivačić;
profesor visoke tehniške šole v Zagrebu ing. arh. Edo Schön.

Njihovi namestniki:

Načelnik Jakov Čulić; oblastni nadzornik Tadija Dujmović; ing. Ivo Šakić, ovl. civ. inženjer; ing. Petar Jozević, ovl. civ. inž.; inž. Vekoslav Ivanišević, ovl. civ. inženjer.

Nagrade so: I. 20.000; II. 12.500; III. 7.500 Din.

Rok predaje do 15. avgusta 1928. ob 12. opoldne občinskemu upraviteljstvu Split, ali najbližji pošti

Vse potrebne priloge za ta natečaj daje občinski gradbeni odsek za ceno Din 50 za vsako šolo.

SPLIT, 15. junija 1928.

1189

Urejuje: Josip Zupančič. — Za «Narodno tiskarno»: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.